

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 23/24

90. ÅRGANG

11. DESEMBER

1978

SEMPER ARDENS

S. 2

ET ALTERBILDE

S. 6

HVEM ER JEG?

S. 10

VEDLEGG:

HYRDEBREV OM KIRKENS KARITATIVE OPPGAVER

NESTE NUMMER KOMMER 11. JANUAR 1979

Semper Ardens

En jødisk lysfest

Semper Ardens! Alltid brennende! Den lysende, varmende, evig brennende flamme har til alle tider fascinert mennesket. I flammen har man sett symbolet på evigheten, det bestandige, såvel som det foranderlige, likesom man i flammens varme, fargerike spill har fornemmet livets dybde og uforklarlighet.

Mennesker fra alle kulturer tenner rent symbolsk ilden på forskjellige tider av året og av mange forskjellige årsaker. Fruktbarhets- eller renselsesriter er hyppig forekommende hendelser hvor ilden eller bare flammen spiller en rolle. I den kristne kulturoppfatning er flammen som en arv fra orienten, særlig blitt et uttrykk for året siste. Vi opplever likeledes flammen som et seierens sym-

bol hvor mørkets og ondskapens krefter må vike for livet og den skapende kraft i mennesket; for at det gode må vokse i verden...

I Det gamle testamente møter vi utallige ganger ilden og flammen som symboler på den livgivende og rettferdiggjørende kraft. Og i jødedommen finner vi flammen og lyset feiret rent konkret én gang om året, nemlig den 25. kislev som vanligvis faller omkring den kristne julehøytid.

Channuka-festen eller innvielsesfesten har intet med jul å gjøre, hverken med det nordiske tidehvert eller minnet om Jesu fødsel. Det finnes sannsynligvis assimilerte jøder som forbinder channuka med jul, siden mange av de skikker som etterhvert er opptatt i denne åtte dager lange

festen, kan minne om julefeiringen. Det er for eksempel alminnelig overalt i den jødiske verden at man gir barna gaver. På samme måte som lyset med alt sitt trylleri understreker de festdagens høydelighet. Man behøver ikke gå lenger enn til moderne jøder for å møte den — f.eks. maleren Marc Chagall. Bedre enn noen annen har han forstått å fremstille den spesielle jødiske stemning i sine bilder og channukas betydning for jøden i den bok som han og hans kone nettopp har skrevet om de brennende lys.

Channuka er ingen religiøs fest. Den er politisk! Dens opprinnelse er uklar, og de forskjellige kilder som man prøver å legge til grunn for den, er sannsynligvis først blitt knyttet sammen adskillig hundre år etter at festen er blitt en realitet. Som regel liker man å henvise til Makkabeer-bøkene (1. Makk. 4, 36-59 og 2. Makk. 1,8; 10, 1-5). Evangelisten Johannes forteller at Jesus oppholdt seg i templet på en channuka-fest, og han tilføyer lakonisk: «Det var vinter.» (Joh. 10,22).

Bakgrunnen er det jødiske opprør mot de hellenistiske syrere i tidsrommet 175—160 før vår tidsregning. Seleukidene og især Antiokius Epifanes var militært interessert i Egypt, og som vanlig var Israel i veien. Han utfordrer Roma og blir slått, og setter seg derfor fast i Judea. Jødernes

Vinterstemning tegnet av Marc Chagall.

holdning til hele den hellenistiske tankegang hvor ingen tok stilling og ingen brydde seg om å stille tingene under debatt, hverken åndelig eller profant — måtte skape problemer overfor de greske makthavere. Gresk kulturarv på denne tid var nettopp uttrykk for at flest mulig fløt med strømmen uten ryggrad eller faste normer.

Det kom til konflikt. Syrerne besatte Jerusalem, vanhelliget tempel ved å ofre svinekjøtt på altrene for å irritere jødene. Likeledes brennte de alle tora-ruller som de kom over, for å demonstrere at ingen guder hadde fast bopel i Jerusalems tempel. Historien er lang, og det er mange sidegrenar som setter farge på den. Hovedsakelig konsentrerer den seg om den jødiske motstandsbevegelse som i særlig grad samlet seg omkring presten Mattatias. Med sine fem sønner og en liten håndfull jøder dannet han en gerilja i fjellene. Etter Mattatias' død ble en av sønnene hans, — Judas med tilnavnet Makkabi (hammeren) — lederen for den. Det lykkedes den lille flokken å gjenerobre Jerusalem etter mange og harde kamper med Antiokius, og på den 25. kisleb 3592 (år 165 f. Kr.) trengte de inn i byen og tente den evige ild i menoraen — den syvarmede lysestaken.

Dette er det ytre skall og nok noe i nærheten av de faktiske begivenheter — alle feilkilder tatt i betraktning. Og det er vel i virkeligheten denne politiske og militære begivenhet som har farget den mer mirakuløse del av festens historie. Ikke desto mindre er det det siste som har gitt selve channuka innhold.

Da Judas og hans menn skulle til å tenne menoraen, fantes det nesten ingen olje, i hvert fall ikke så mye som man med sin beste vilje kunne tenke seg skulle kunne brukes til *et evig lys*. Det fantes bare en liten forseglet krukke beregnet til én dags forbruk. Men se, miraklet skjedde, menoraen lyste og strålte i *hele åtte dager*.

Jødene feirer minnet om denne begivenhet idag såvel som for over to tusen år siden. Den 25. Kisleb 3592 feires med en lysende fest som varer åtte dager. Det er et levende symbol på svakhetens og fornedrelsens makt over råhet, vold og storskrytende støvletramp. Innholdet har alltid vært det samme selv om formene har skiftet. Og i all fornedrelsen gjennom århundrers knusende forakt har minnet om menoraens strålende lys tent takknemlige håp hos jøder overalt på kloden og fått dem til å drømme om den skjermende hånd: Hånden som har beskyttet den evige flamme, lyset, varmen, friheten, — og inspirert til kamp mot brutalitet, dumhet og vold.

Gamle jødiske skrifter forteller om hvordan festen rettelig bør feires. Den første dagen tennes ett lys, den andre to, den tredje tre osv. inntil det er åtte; for den syvarmede lysestake tennes nemlig ved hjelp av «tjeneren» (shammesen) så det til sist blir åtte! Tenningen av channuka-lyset skal «. . . finne sted mellom solnedgang og inntil det ikke finnes flere mennesker på gaten. Lyset (det er her tale om en særskilt channukalampe) skal settes foran gatedøren. Bor man imidlertid i de øvre etasjer i et hus, skal det settes i vinduet ut mot gaten. Hvis man er redd for de vantro, skal det settes ved baktrappen i huset. Og når det er fare på ferde, kan man sette det på bordet i stuen.»

Når man er gått til bords og har spist, leses fortellingen om Mattatias og hans sønner, og man takker Gud fordi han griper inn i menneskets historie når den svake er i fare eller lider overlast. Her er *alle like*, kvinner, menn, barn og gamle «. . . for alle hadde del i miraklet.» «Selv den som mottar hjelp av fattigkassen, skal låne penger, selge sitt tøy eller tigge olje og lys for å kunne tenne channuka-lyset.»

Channuka-festen er et meget viktig symbol på jødisk tankeinnhold og et ganske egenartet uttrykk

Det femte lyset tennes . . .

for et stykke jødisk kultur som har fått sin faste plass ikke bare utadtil på det offentlige plan i Israel — der feires den etter alle kunstens regler — men den er fremfor noe annet en hjemmets fest. En samling om den jødiske familie — kjernen hvorfra livets initiativ og kampen for det daglige brød utgår, på samme vis som den dypere vurdering av rett og urett har fått sin plass i mennesket og dets mest intime omgivelser. Channuka-festen er en lysets fest. En fest hvor fantasien, eventyret og skapelsen under ett finner sitt uttrykk i de åtte lys. Flammenes blafrende skjær minner jøden om at menneskelig samhold, mot og styrke *bare* har sin berettigelse når det inspireres av godhet, rettferdighet og trofasthet.

Kanskje har de brennende lys nettopp noe å si menneskene i en tid som preges av ensrettethet, vold og relativisering, og hvor det å være sterk er det samme som å flyte med strømmen. Kanskje peker nettopp *jøden* her på ting og årsaker som er verd å ta opp til overveielse, og kanskje rekker han nettopp drømmens lys og fantasiens skjermende og varmende hånd med det evig brennende lys videre til medmennesket.

Felleskap

Hver tid har sine moteord — vår er intet unntak. Ikke minst er «felleskap» blitt et slikt. Man møter det i utallige sammenhenger. De unge formulerer dette kanskje mer provoserende enn de eldre, men de er på ingen måte alene om ønsket. Egentlig er det svært naturlig i en tid hvor livsform og livsrytme har effektivitet som mål. Man er ikke særlig vellykket eller tilpasset om man ikke klarer å leve opp til dette. At enkelte reagerer og trekker frem andre verdier, er både rimelig og gledelig. Men gjør vi det helt realistisk? Vi snakker om og ønsker fellesskap, men skjer det ikke lett i et nokså ensidig perspektiv? Vi tenker fort på de fordeler vi kan få der, kanskje den styrke vi måtte kunne hente derfra . . . men egentlig er det karakteristiske for et ekte fellesskap at man sammen går inn for en sak, at man løfter og bærer i flokk. «Bær hverandres byrder» er intet ukjent ord. Det er et treffende uttrykk for dette, og en usedvanlig velvalgt tittel for det hyrdebrev de nordiske katolske biskoper nettopp har sendt ut.

Vi tilhører alle forskjellige former for fellesskap; — og vi tilhører flere fellesskap. Familie, vennekrets, en menighet sannsynligvis og Kirken. Men vi må også regne med det samfunn vi lever i og verden utenfor vårt lands grenser. Listen er ikke uttømmende, men lang nok til å vise at fellesskapet tatt på alvor er noe mer enn et varmt og lunt sted hvor man kan finne trøst og oppmuntring for de støt livet nødvendigvis gir. Fellesskapet utfordrer.

For noen søndager siden kunne vi på nært hold følge med i en storaksjon til inntekt for «Redd Barna». Barn er utvilsomt så tiltalende og avvepnende representanter for sine land og kulturer at man umiddelbart føler at det er vesentlige sider ved vårt menneskefellesskap som trues når de lider — og vi er rede til å hjelpe.

Andre situasjoner er imidlertid vanskeligere, vi må bare innrømme det. Vår tid er til en viss grad preget av vold, og det kan være nokså tilfeldig hvem det er som blir offer ved en slik anledning. Det er slående hvor ofte man hører at en eller annen er blitt overfalt uten at de som bivånet begivenheten gjorde det minste for å hjelpe vedkommende. Det angår oss ikke; vi risikerer bare ubehageligheter ved å foreta oss noe. Hvordan er det da med fellesskapet og det gjensidige ansvar for hverandre? Ingen av oss kan vel slå seg for brystet å si at vi selv ville hatt mot til å opptre særlig anderledes. Det som imidlertid kunne være en begynnelse, er en omsorg for de mennesker som lever omkring oss. Hvor mange er det ikke som lider av ensomhet i vår nærhet — enten årsakene er sykdom, alderdom, manglende kontaktevne eller ganske enkelt at de kommer fra fremmede land . . . Fellesskapet er utvilsomt et privilegium, men også en forpliktelse. Det krever av og til at vi må utvide det.

APPELL TIL LEGFOLK

Det er kjent at søstrene etterhvert må trekke seg fra mange av sine institusjoner på grunn av manglende tilgang.

Disse institusjoner har i mange år vært vitnesbyrd om Kirkens sosiale innsats og et slikt vitnesbyrd er en del av Kirkens forkynnelse. Det ville være trist om denne form for forkynnelse skal gå tapt der hvor det ennå fins mulighet for å fortsette. Sikkert har vi blant våre katolske legfolk kvalifiserte krefter som kunne overta i noen av de institusjoner som søstrene ikke lenger makter.

Som en konklusjon på våre overveielser vil vi nu gjerne forsøke å overlate arbeidet med Barnehuset i Lillestrøm til legfolk — som en gave og en oppgave. På s. 21 i bladet finner De en annonse om dette.

Den banebrytende innsats som er gjort må kunne videreføres og kan sikkert være en inspirasjon for den eller de som påtar seg arbeidet og til velsignelse for de som får nytte godt av det, og det er de barn som får et kristent grunnlag for sin oppvekst. En slik innsats kan være vårt katolske svar på et meget aktuelt behov. Vi håper altså inderlig at vi får respons på annonsen. Vennligst gjør også andre oppmerksom på dette nødvendige arbeid. Hjertelig takk!

For St. Elisabethsøstrene
s. Birgitta

MIDNATTSMESSE I RADIO FRA LUNDEN

Midnattsmessen i radio blir i år for første gang overført fra Lunden Kloster, Oslo.

Pater Ellert Dahl, O.P., forretter og preker. Ved orgelet: Pater Thoralf Norheim, O.P.

PUEBLA UTSATT TIL 1979

Den tredje generalforsamling til de latinamerikanske bispekonferanser skal finne sted i tiden 27. januar—12. februar neste år. Møtet skulle ha funnet sted i oktober, men ble utsatt p.g.a. pave Johannes Paul I's død.

JUL 1978

JUL

Hva er det?
En illusjon?
Et idol?
En årstid?
En forretning?

Kanskje det siste —
En forretning
Man kunne tro det
Vi ser julenisser
I alle vinduer
Vi ser dem danse en
Maskeradedans

Vi ser penger rulle
Skifte sider
Små penger
Store penger
Mange penger
De gjelder
De teller
Alle vil ha noe
Alle skal få noe

ARME JUL
STAKKARS JUL
Hva har de gjort med deg?

Kunne jeg trøste deg,
Ville jeg gjøre det
For du trenger en trøst

Siden du er misforstått
Lemlestet
Dratt inn i verdens malstrøm

Har menneskene glemt
Hva du egentlig er?
Glemt din mening
Ditt innhold?

I to tusen år
Er det ropt ut over verden

Hva du er
Hvert år
Om igjen og om igjen
Fra land til land
Helt til verdens grenser

Dette rop sier
Hva du er
Om menneskene hører det
Eller ei

Det er et budskap
Dette ropet
Et guddommelig budskap
Et budskap fra Gud
Hør:

«I dag er det født
en frelser for dere
Her i Davids by
Han er Kristus, Herren.»

Dette er JUL
Dette er julens budskap
Dette er julens rop
Til menneskene
Også i år
I 1978

Og det er det som gjør
JUL til en fest
Det er den julegave
Gud har gitt oss
Gir oss hvert eneste år
En «julklapp» av dimensjoner
Slik som profeten har sagt:

«Det folk som vandrer
i mørket
Skal se et stort lys —
Gud selv skal komme og
frelse dere.»

I dette lys får JUL
Et perspektiv
Som går ut over nissenes
Meningsløse og innholdsløse
Umulighet
Det bryter gjennom all materialisme
I en verdsliggjort jul
Det lyser inn i menneskenes
Hjerter
Så de kan se og forstå
Og fatte JULENS realitet
Mening og innhold

At
«Gud sendte ikke sin
Sønn til verden for
Å dømme verden
Men for at verden skulle
Bli frelst ved ham.»

Dette er det glade budskap
Det mest gledelige budskap
Som noen gang er blitt forkynt
Og det er det som gir oss
Lys og fred
Og lar oss oppleve en
GLEDELIG JUL også i 1978.

F. J. Frødund

Et alterbilde i hvalrosstann

Det såkalte Christian den førstes reisealter oppbevares på Nationalmuseet i København. Det består av to fløyer (diptyk): en Maria-

side og en Olav-side, begge med relieffer i ben. Materialet i Olavs-relieffene er uten tvil hvalrosstann. Rekkefølgen i eketresrammen er

nepe den opprinnelige, men hvordan den opprinnelig var, er vanskelig å komme frem til. Seks av relieffene på Olavsiden fremstiller jærtegn Hellig Olav har virket: tre mens han levde og tre etter sin død. De tre andre relieffer bringer kongens fall på Stiklestad og hans opphøyelse eller forherligelse.

Stiklestad og forherligelse

Relieffet som fremstiller Olavs død på Stiklestad (nr. 9 i rammen idag) er fullstendig i samskiing med sagaen: «Torstein Knarresmed hugget med sin øks til kong Olav og det hugget kom på venstre fot ovenfor kneet. Finn Arnesøn drepte straks Torstein. Men etter det sår hellte kongen seg opp mot en sten, kastet sverdet og ba Gud hjelpe seg. Da stakk Tore Hund til ham med spydet. Stikket kom inn under brynjen og gikk opp i underlivet. Da hugget Kalv til ham og det hugg kom på venstre side utenfor halsen.»

Kongens forherligelse bringes på feltene 2 og 8. Det første fremstiller kongen sittende på en tronstol, mens to geistlige på kne legger kronen på hans hode. Over kongens hode sees Guds velsignende hånd, som også på Stiklestadfeltet. — Kongen til hest (nr. 8), med øksen Hel i høyre hånd og jordkulen under sine føtter, ansees for det fineste utført av alle relieffene. Jordkulen bærer tre bokstaver: A(frika), A(sia) og E(uro-pa), efter middelalderens verdensbilde. Et fotografi av dette feltet, eller et riss av det, har ofte prydet bladet *St. Olav's* første side, siden 1946.

Fra venstre øverst: 1. Kong Olav brenner fliser i håndflaten. 2. Hellig-Olav, sittende på en trone. 3. Hellig-Olav redder en ung danske som er tatt til fange av de hedenske venderne. 4. Torgeir Bondes åker. 5. Kong Olav helbreder en rik enkes sønn for halsbyll. 6. Hellig-Olav hjelper kong Kirjalak og væringene i slaget mot Blåko-mennene. 7. Hellig-Olav helbreder den engelske prest Rikard. 8. Kong Olav til hest. 9. Slaget på Stiklestad. (Hentet fra «Middelalderkunst fra Norge i andre land.» Oslo, 1972.)

Jærtegnene fra kongens livstid

Av jæртеgnene elfenbensrelieffene gjengir, er det tre som tilskrives helgenkongen mens han levde. De er i en viss grad alle hentet fra sagaen. Det berettes at kongen en søndag satt i tanker og begynte å spikke på en pinne, inntil hans svenn sa til ham: «Imorgen er det mandag, herre.» Med et tent voksløys som kongen lot hente, brente han sponene i sin hule hånd (relieff nr. 1). Legendariet tilføyer at hånden ikke tok skade. — Forskyvning fra enkel beretning til jæртеgn møtes igjen ved relieff nr. 5, der kongen helbreder halsbyllen på sønnen til en enke. I sagaen henlegges begivenheten til tiden Olav var i Gardarrike. Først oppfattet man det hele derhen at kongen hadde gode legehender, men da senere hans jæртеgn ble allmønelig kjent, kom også denne begivenhet med i rekken. — Relieff nr. 4 fremstiller det kjente jæртеgn med Torgeir Bondes åker: kongens folk hadde nedtråkket grøden, men den reiste seg igjen da kongen red omkring det jordstykket. «Det venter jeg bonde, at Gud vil opprette denne skade, og åkeren vil bli bedre om en uke. Og, som kongen sa, det ble den beste åker», skriver sagaen.

Efter kongens død

I nærmest alle helgenlegender kjenner man til helbredelser av en eller annen blind. Men relieff nr. 7 viser Hellig Olav mens han berører både øyet og kneet til mannen som kneler foran ham. Uten tvil er mannen derfor den engelske prest Rikard som to svære karer på Opplandene hadde blindet og brukket benene på, fordi han skulle vært altfor god venn med deres søster. Kong Inges saga beskriver det meget inngående, men tilslutt blir presten helbredet av Hellig Olav som han ba om å være dommer imellom dem. — På grunn av skipet man ser på relieff nr. 3 har det vært nærliggende å tenke på kongens kappseilas med trollene, en begivenhet

som fremstilles utførlig for eksempel på Kaupanger-antemensalet i Bergens Museum. I så tilfelle måtte Olav ha vært ombord, mens han på relieffet tydelig står ved siden av. Magnussønnes saga beretter imidlertid om en ung danske som kongen befri fra fangenskap hos venderne og bringer ombord i et skip der det allerede er to andre kristne fanger. Alle vesentlige elementer finnes igjen på relieffet: helgenkongen vinker til den sovende unge mannen, med den andre hånden tar han om skipets stavn og bakom den sees de tre han har reddet. — Relieff nr. 6 i rammen bringer en kampscene: ryttere og fotfolk. Mellom rytterne en kronet ridder, med korsmerket skjold i venstre og fane i høyre hånd. Fotfolket vender ryggen til, som på flukt. I kong Herdebreds saga leser man om helgenkongens inngripen i kampen mellom de hedenske «blaakomenn» (Vlacher) og kong «Kirjalaks» væringer, m.a.o. en historisk begivenhet fra året 1122. Allerede to ganger var keiserens menn blitt slått. Da han satte væringene inn, ba han dem gjøre et løfte til «Hellig Olav, deres konge, for hjelp og seier». De lovet å bygge en kirke i Miklagård til Hellig Olavs ære og gikk så til angrep. Hedningene hånte dem fordi de var så få. Men sin blindhet til tross var deres konge «mere seende enn sine folk». Han var klar over at høyere makter sto på væringenes side og spurte: «Hvem er den storslagne mann som rider på sin hvite hest i spissen for deres folk?»

Norsk arbeide

Hellig Olav og hans jæртеgn, St. Sunniva nederst på høyre langside, og hvalrosstann som materiale: alt dette levner neppe noen tvil om at Olavsrelieffene er et norsk arbeide. Ved å sammenligne dem med franske elfenbensarbeider mener kunstkjennere å kunne tidfeste dem til begynnelsen av 1300-tallet. Mariasiden, som er av et annet benmateriale, skulle skrive seg fra omtrent en men-

Kong Olav til hest. Detalj fra Olav-siden.

neskealder senere. Selve eketrestavlene som begge serier relieffer er montert i, er enda hundre år yngre.

I fru Anna Krabbes eie

Baksiden av eketreskassen dannes av to trerelieffer, som går over hver sin hele side av de to fløyene. Det ene er en korsfestelses-scene, det andre er en Maria-med-Barnet. Stilen er vidt forskjellig fra benarbeidene. Den minner sterkt om tysk arbeide fra begynnelsen av 1400-tallet. Rundt korsfestelsesrelieffet er det malt følgende tekst: «Denne Altertafle haffver paffuen forærit sl. och hoijlofflig ihukommelse Konning Christiern den første aar 1474 der hans Kongl. Maist. foer til Rom at besøge St. Poffvels och St. Pederes kircker som var brug i de dage.» Formuleringen viser at den er malt efter reformasjonens innførelse. En lignende, men mer utførlig tekst står å lese i to håndskrifter av Rimkrøniken, som begge har vært i fru Anna Krabbes eie († 1618) og som idag er å finne på Det kongelige bibliotek i København. Spørsmålet er imidlertid: hvilken tekst er eldst, den på relieffet eller den i håndskriftene? Teksten i håndskriftene skriver seg tydeligvis fra fru Krabbe, som i tillegg forklarer hvordan «antikviteten» er kom-

(Forts. neste side)

met i hennes eie. Er teksten på relieffet eldst, og muligens fra før tavlen kom i Anna Krabbes samling av «rariteter», da har fruene antagelig hele sin viden om tavlen utelukkende fra teksten på trerelieffet. Tilleggsteksten i håndskriftene blir da ikke annet enn utbroderinger, hvis pålitelighet er nokså svevende.

Teksten slik som den står på trerelieffet, ikke engang den står til troende i sin helhet. Tradisjonen om at kong Kristian I. har fått tavlen i gave på sin Romaferd kan foreløbig vel ikke dras i tvil, men det var neppe paven som var den milde giver. Om kongens Romaferd finnes det ikke få kilder. Listen over pavens foræring til kongen er kjent. Ikke et ord der om en altertavle. Ifølge begge ovenfor nevnte håndskrifter var det på Romaferden kongen hadde fått altertavlen i gave, men bare det ene håndskriftet nevner paven som giver. Det andre er taust i så henseende.

Fra Roma til renessansehoffet i Mantua

At Kristian I. fikk altertavlen i gave på tilbakereisen over Mantua, er derimot en rimelig mulighet. I denne byen ved Mincio-elven var den danske dronnings søster, markgrevinne Barbara av Brandenburg, sjelen ved selve renessansehoffet. Markgrevernens sønn kardinal Gonzaga hadde vært nærmest akkreditert kongen, mens han var i Roma. Blant gavene kongen mottok i Mantua var det bl.a. tre vakre muldyr, hver med et par kasser. En av kassene var innrettet til et alter, med alle rekvisita til å feire messe. To små kroker på hver av eketreskassens langsider er tydelig ment for å holde kassen lukket, når først Olavsiden og Mariasiden var slått mot hverandre. Men de meget sterkere kroker øverst på kassens korte sider kan neppe ha annen hensikt enn feste under transport. Eketreskassen er fremdeles såpass robust, at den godt kan være original, hvis hypotesen om Mantua holder.

Ikke reise-alter men altertavle

Teksten på korsfestelses-relieffet bruker den eneste riktige betegnelse: altertavle. Det dreier seg om et alterbilde, ikke om en altersten med reliekvier i. Til nød kunne man tale om: altertavlen til Kristian den førstes reisealter.

De tidsbestemmelser vi kom til, gjør det mulig at kongen virkelig fikk Olavsrelieffene (fra ca. 1300) og Mariarelieffene (fra ca. 1350) i eketreskassen (fra ca. 1460), med trerelieffene (fra tidlig på 1400-tallet), i gave på sin Romaferd i 1474.

Den første utførlige beskrivelse står å lese i et tillegg av 1699 til Holger Jacobæus' *Museum Regium* (1696). Tillegget, *Auctuarium* kalles det, beskriver ifølge tittelen de «rariteter» som i løpet av treårsperioden er kommet til det kongelige Kunstkammer. Står dette til troende, da er «reisealteret» kommet til kongens samling i tiden 1696—1699, til tross for endel andre formodninger.

De fleste ovenfor gjengitte opplysninger finner man hos M. Mackeprang, *Det saakaldte Christian I.'s Rejsealter* (Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie, 1926, 77—98).

RANDI CHRISTENSEN:

ARIL

Sannsynligvis vil de fleste være enige i at Arvid Møllers bok om Aril Edvardsen er et godt stykke biografisk arbeid. Med en såpass omstridt person i fokus kunne det kanskje være fristende for forfatteren å gli ut i det subjektivt kommenterende. Men Arvid Møller er gentleman: Han gir hele plassen til Aril Edvardsen.

For en som — lik undertegnede — ikke tidligere har stort mer kjennskap til Aril Edvardsen enn det man sporadisk har plukket opp i mer eller mindre polemiske avisskriverier, skulle jeg tro at boken er en god og nyttig presentasjon av mennesket og evangelisten i Sarons Dal.

Med den nesten nakne åpenhet Edvardsen står frem med, må han forventes adskillige subjektive reaksjoner på sin person. Det har da, som kjent, også skjedd.

Etter å ha lest boken sitter jeg tilbake med bildet av en sjarmerende, naturlig, vennlig og beskjeden mann. Ekte i sin Kristus-grepethet. Hel og handlekraftig i sitt engasjement. Det er nesten så en er lei over å vise sine innvendinger.

I sine vennlige kommentarer til politikernes vanskelige situasjon i en kravmentalitetens tid, er Edvardsen nesten «dammansk» i skildringen av det evangeliske alternativ. Hvorfor virker det hele likevel så tannløst på meg?

Jeg vet i alle fall at det er noe i meg som reagerer når han f.eks. sier: «Hvis ikke Jesus snart kommer igjen, vil hele verden gå under og ødelegge seg selv.» Og videre om Jesu gjenkomst: «Først da skal vi vinne verden for Kristus, men ikke i denne husholdning.» Slikt kan, i verste fall, utvikle «opiums-religiositet».

Jeg tror at en såret, redd og mot-

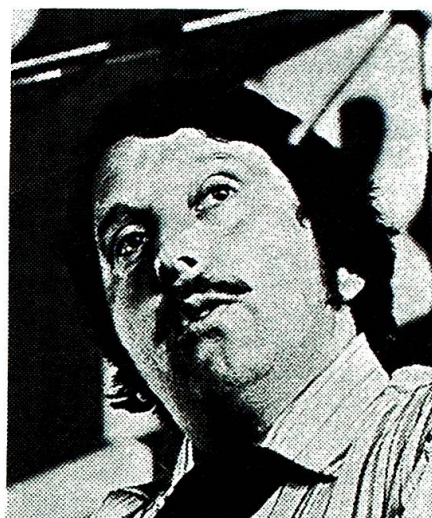
EDVARDSEN I SARONS DAL

løs menneskeslekt mer enn noe annet trenger en klar og aksentuert forkynnelse av inkarnasjonens lykkelige mysterium. Den svenske karmelitt-pateren Wilfrid Stinissen skriver i sin sist utkomne bok («Kristen djup meditasjon») bl.a. følgende: «Helighet borde vara vår utgangspunkt och inte vårt mål. Om vi gick genom livet med denna inre övertygelse: «Jag är född av Guds», skulle vi kanske uppföra oss på ett annat sätt. Vi skulle också se med en annan blick på människor: vi skulle ju känna igen detta gudomliga livet hos alla. Och även tingen skulle vi möta på ett nytt sätt, för de vittnar om samma liv. Världen skulle bli ett tempel och livet en liturgi.»

Kanskje sier ikke pater Stinissen noe annet enn evangelist Edvardsen, men han sier, tror jeg, noe vesentlig mer.

Jeg har sitert en katolsk teolog. Aril Edvardsen sies å ha stor toleranse vis-à-vis de ulike konfesjoner. Har han da en økumenisk holdning til kirkesplittelsen? Selv sier han: «Jeg er personlig imot alt organisert samarbeid mellom kirkesamfunnene, fordi jeg mener det fører bare til kirkelig enhet på toppplanet. Men jeg er tilhenger av en åndelig økumenikk på grasrotplanet.» Og et annet sted, riktignok ikke i helt samme sammenheng: «Vi har ikke tid til å strides, vi har ikke tid til å diskutere.»

Jeg er bare halvt enig med Edvardsen, og dessuten er jeg engstelig for denne avstandtagen fra toppplan-aktiviteter, så sant man med dette forstår teologiske diskusjoner bl.a. med det formål å komme til klarhet over hva som ennå skiller oss, såvel holdningsmessig som dogmatisk. Jeg tror nemlig at de ulike trosretninger — ved tålmodig å gi tid for

Aril Edvardsen.

dialog — har uante muligheter for gjensidig berikelse. Det er godt og riktig å føle fellesskap med medkristne fra andre konfesjoner. Men jeg tror at «emosjonisme» er en like farlig groft å falle i som intellektualisme. Et klokt ordtak (såvidt jeg vet av buddhistisk opprinnelse) sier: «Don't push the river.»

Men innrømmes skal det at Aril Edvardsens uttalelser om økumenikken er adskillig mer sympatiske enn de sitater boken bringer fra redaktør Thoralf Gilbrandts artikkel i Pinsebevegelsens blad «Korsets seier.» Det var harde ord.

Mange assosierer vel Aril Edvardsens navn med helbredelser og demonutdrivelser. Han sier selv: «Tro nå ikke at jeg er helbredelsespredikant fremfor noe annet. Men Gud har makt, og Han kan.» I sine dagbokenotater fra misjonsmarken gir han gripende skildringer av helbredelser fremkommet ved forbønn. Det ville føre for langt i denne bokomtalen å gi seg av med refleksjoner rundt dette. Det ville fra min side også bare bli famle-tanker.

La meg heller slutte av med å gi Aril Edvardsen selv ordet. Jeg gjør det ved å sitere et lite utdrag av hans kommentarer til splittelsen i den norske pinsebevegelsen: «— det finnes ikke to blader i løvskogen som er like. Derfor vil det bestandig være slik at noen ønsker å gjøre en ting slik, mens andre mener at en annen løsning er den riktige. Det er variasjonene som skaper helheten. Slik har også Gud ordnet det i Guds menighet.»

Kloke ord. La da vår konklusjon være at vi vender oss til Aril Edvardsens arbeids-sentrum i Sarons Dal med ønske om fred og alt godt.

Arvid Møller:
Aril Edvardsen i Sarons Dal.
Cappelen, 1978.

FREKT

Det er én liten grunn til å anmelde denne boken i bladet «St. Olav»: den at vi gjennom noen få linjer kan advare gode venner mot å kjøpe, gi bort eller selv forsøke å lese denne høyst tvilsomme franske thriller som man på norsk kaller *Kardinalen*. Bruk penger og tid til noe bedre og plag ikke venner med slikt.

Boken er ikke spennende, og den er ikke morsom. I forlagsreklamen heter det at den er «humoristisk og frekk.» Jo, kanskje den er frekk — for ikke å bruke et sterkere uttrykk. Hva i all verden har forlaget tenkt seg med dette makkverk?

A.R.

JACK-ALAIN LEGER
Kardinalen
Cappelen, 1978.

HVEM ER JEG?

Wilfrid Stinissen tilhører karmelittordenen. Han bor i Sverige, men er ikke ukjent for norske lesere. Boken «Den indre bønnens vei» foreligger f.eks. i norsk oversettelse. I høst er han kommet med en ny bok: «Kristen djup meditation» på Verbum-forlag. Med forfatterens tillatelse utgir vi et utdrag fra den.

Hvem er jeg?

Mennesket er et søkende vesen. Når vi betrakter gjennomsnittsmennesket og dets naturlige livsmønster, merker vi at det i alle sine handlinger innerst inne forblir utilfredsstillt. Man går på skole, utdanner seg og skaffer seg et arbeid. Man gifter seg og får barn, bygger et hus, kjøper en bil Alt dette kan være nødvendig, men i og for seg gir

det ikke noen varig tilfredsstillelse.

Generasjon etter generasjon går menneskene i samme spor, og det er ikke ofte man for alvor stiller spørsmål om hva denne utilfredsstillelse skyldes. Hvis vitenskapen tedde seg på samme vis, ville den aldri gå fremover. Men når et vitenskapelig forsøk mislykkes, prøver man en ny kombinasjon som man håper vil gi bedre resultat. Når

det gjelder kunsten å leve, fortsetter derimot menneskeheten etter samme mønster. Til tross for alle sine nederlag og sin indre utilfredshet forsøker mennesket rastløst å kompensere med ytre adspredelser.

Hvorfra kommer denne utilfredshet? Det finnes psykologer som hevder at menneskets handlinger drives av et behov for selvhevdelse, et behov som i sin tur skyldes en mindreverdighetsfølelse. Kanskje er det noe i det. Men hva er grunnen til at mennesket kan lide av mindreverdighetsfølelse? Er mennesket virkelig mindreverdig? Ja og nei. Det finnes mindreverdighetsfølelser som fullt ut er berettiget. Når mennesket lever på overflaten av sitt vesen og identifiserer seg med overflaten, da er mennesket absolutt mindreverdig. Men det finnes et område i menneskesinnet som man lett glemmer, der spørsmålet om mindreverd overhodet ikke kan stilles, siden mennesket der er ett med alt og alle. Mindreverdet er bare mulig så lenge man taler om mitt og ditt, så lenge man sammenligner. Når begrepene mitt og ditt er forsvunnet, når man i kjærligheten er blitt ett med alle andre, er selve grunnlaget for mindreverdighetsfølelsen gått i oppløsning.

Spørsmålet er altså: Hvem er jeg?

Mennesket har en innside og en utside, en personlighet på dypet og en på overflaten.

Personligheten på overflaten

Personligheten på overflaten er sammensatt av fysiske og psykiske elementer. Det er den personlighet som psykologien pleier å tale om, og som er et produkt av arv og miljø. Du er ung eller gammel, vakker eller stygg, intelligent eller dum. Du har et visst temperament og en viss karak-

ter. Du er vanskelig eller grei, oppfarende eller fredelig, aggressiv eller mild . . . Men dette er en samling klisjeer som du selv og dine omgivelser har skapt. De som beskriver din personlighet med slike klisjeer, regner deg som et nummer i et kollektiv. De sammenligner deg med andre. Du er så og så intelligent fordi du har kunnet løse visse oppgaver og ikke kunnet løse andre. Derfor er du klokere eller mindre klok enn de fleste av dine kamerater. Denne personlighet er beskrevet på et kort og kan plukkes frem av datamaskinen.

Nesten alle menneskets handlinger går ut på å gi næring til denne overflate-personligheten. Man ønsker å ta seg litt bedre ut, fysisk og psykisk. Man pusser opp utsiden. Man har knapt tid til å tenke på livet «innen-dørs», det indre livet. All energi går med til å pusse og male fasaden. Tilværelsen er en endeløs gjentakelse.

Er dette å leve?

Det finnes ingen annen vei til livet enn å bryte igjennom identifikasjonen med et slikt vrangbillede. Du er ikke identisk med disse klisjeer. Visselig er klisjeene «egenskaper», dvs. de har noe med deg å gjøre. Din kropp og din psyke er virkelige. Men de er ikke den vesentlige virkeligheten, på samme vis som fasaden heller ikke er det vesentlige i huset. Så snart du har begynt å forstå at du i bunn og grunn ikke er den personlighet som andre mener du er, behøver du ikke lenger forsvare den. Den er uinteressant. Du behøver ikke lenger spille dobbeltroller. Når noen angriper deg, slår de i et tomrom. Du er ikke der de slår. De angriper deg i ditt ytre, men du er i ditt indre (2. Kor 4,16). Er det ikke også det Kristus mener når han sier: «Frykt ikke dem som nok slår legemet ihjel, men som ikke er i stand til å drepe sjelen» (Matt 10,28)?

Merkelig nok er det slik at jo mindre du bekymrer deg om din «personlighet», desto bedre klarer den seg selv. Jo mindre du tenker på alle dine «egenskaper», desto lettere og mer umiddelbart veller de frem fra dypet. De blir da naturligere, renere, mer

ekte. Og videre: jo mindre du identifiserer deg selv med din «personlighet», desto mindre kommer du til å identifisere andre med deres «personlighet». Det vil automatisk medføre at det blir mindre konflikter.

Man kan altså si at det som ligger til grunn for alle menneskets villfarelser er en fundamental illusjon: vi vet ikke hva eller hvem vi er. Innenfor buddhismen blir det fremhevet at synd skyldes mangel på kunnskap, mangel på bevissthet. Derfor bør man opplyse og bevisstgjøre mennesket. Den som er klar over hva han er, er nødvendigvis god. Han stråler av kjærlighet. Det er dette Kristus sier slik: «Sannheten skal gjøre dere fri» (Joh 8,32). Når man påstår at buddhismen legger hovedvekten på innsikt, mens kristendommen hovedsakelig taler om praktisk handling, gjør man motsetningen større enn den er. Den innsikt som buddhismen taler om, er nemlig ikke intellektuell, men eksistensiell. Det er en levende bevissthet som umiddelbart fører til handling. På den annen side har de kjærlighetsgjerninger som evangeliet krever, hverken substans eller fruktbarhet, om de ikke utføres i bevisst enhet med Kristus. Kristus da ikke oppfattet bare som en historisk skikkelse som levde for snart to tusen år siden, men som den Kristus som gjennom sin Ånd lever i menneskene, og som er kilde til all sann kjærlighet. «Den som blir i meg, som jeg i ham, han bærer frukt i mengde, men skilt fra meg kan dere ingenting gjøre» (Joh. 15,5). Innser vi det fullt og helt, kommer de gode gjerninger av seg selv (jfr. Ef 2,10).

Den dype personligheten

Når jeg stiller noen spørsmålet: «Hvem er du?» kan vedkommende fortelle meg hva han heter, hvor og når han er født, hvilke vitnemål han har . . . Svaret sier ikke mye, det berører ikke hans egentlige vesen. Jeg kan bore dypere og spørre: «Hva slags karakter har du?» Her kan sannsynligvis angjeldende person ikke svare. Det er jo slik at de fleste mennesker ikke kjenner sin egen karakter. Men dem man

omgås, kan beskrive den. Om man noen gang får høre eller lese denne beskrivelsen, blir man nesten sikkert skuffet. Det som de andre kaller ens karakter, svarer nemlig ikke til det dypeste av personligheten. De sier at han er oppfarende, men de vet ikke hvordan han i årtier har kjempet med seg selv og lengtet etter å falle til ro . . . Et menneskes lengsel er mye nærmere dets sanne vesen enn det som vedkommende faktisk presterer.

Man må altså bore enda dypere — til man når underbevisstheten. Her er det nødvendig med en psykolog eller en psykiater. Med deres hjelp kommer mennesket litt etter litt — det koster tid og penger — til dypere innsikt i sin personlighet med dens sunne og syke elementer, dens positive og negative sider, og ser hvordan alt dette er blitt til og har utviklet seg i årenes løp. Men selv ikke denne innsikt gir en uttømmende beskrivelse av menneskets dypeste vesen.

Graver vi ennå dypere, til et område som dybdepsykologien ikke kan nå, og der stiller spørsmålet på nytt: «Hvem er du?» blir svaret: Jeg er av Gud — jeg er på vei tilbake til Gud. Min ekte personlighet ligger i Gud. Min persons dypeste kjerne rører ved Gud, er født av Gud, ligger skjult i Gud. «Gud er meg nærmere enn jeg selv» (Augustin).

Den dype personligheten er det som den flamske mystikeren Ruysbroeck (1294—1381) kaller «vesen» eller «grunn», i motsetning til overflatepersonligheten som — i den grad den lever adskilt fra «grunnen» — bare tar sikte på å gripe, legge beslag på og gjøre alt annet til sitt. Derfor er det også overflatepersonligheten som gjør mennesket ensomt. Når man gjør den andre til en del av seg selv, når man «oppsluker» ham, er man etterpå like ensom som før. Man er blitt «tykkere», men et virkelig fellesskap finnes ikke.

Det grunnleggende i mennesket er den del som er i Guds billede. Egentlig er alle skapninger delaktige i Gud, men bare mennesket er i Guds billede (1 Mos. 1,26). Guds selvmeddelelse —

(Forts. siste side)

DE FØRSTE KRIST

I Apostelgjerningene gir Lukas den berømte skildringen av urkirken i Jerusalem: «De troende hadde alt felles; sitt gods og sine eiendommer solgte de og delte ut til alle, etter hver enkelts behov. Dag ut, dag inn samlet de seg i sluttet flokk i templet, og rundt om i hjemmene brøt de brødet og holdt måltid sammen, i enkel og inderlig glede. De lovsang Gud og hadde hele folkets velvilje» (Ap. gj., 2, 44-47). Nå vet vi at Lukas i sine skildringer av urkirken i Jerusalem har tendens til for det første å skildre forholdene som adskillig mer idylliske enn de egentlig var, og for det andre at han mange ganger fører skikker og tilstander fra den gang han skrev — én eller annen gang på 80-tallet — tilbake til 30- og 40-årene. Men det han sier om Jerusalemskirken kultiske liv, tør være å stole på, også andre kilder bekrefter at de jøde-kristne i Jerusalem deltok i de andre jødernes gudstjenesteliv, at de overholdt loven, men at de i tillegg hadde sine egne gudstjenester hvor det viktigste element var det som Lukas kaller «brødsbrytelsen».

Alt tyder på at Lukas' «brødsbrytelse» og det som Paulus kaller «Herrens nattverd (aftensmåltid)», det som noe senere, sannsynligvis mot slutten av det 1. århundre, får navnet «eukaristi» (gresk for «takksigelse»), er den spesifikke kristne form for gudsdyrkelse helt fra begynnelsen av.

PÅSKEMÅLTIDET

I de synoptiske evangeliene, Matteus, Markus og Lukas ser det ut til at Jesus innstiftet nattverden under påskemåltidet, det jødiske *pessakh*. Dette er svært tvilsomt. Som mange vil ha lagt merke til, henlegger Johannesevangeliet Jesu siste måltid sammen med disiplene, til kvelden før den fjortende dag i måneden nisan, som var den foreskrevne dagen for inntagelsen av påske-måltidet. Enkelte har hevdet at

han dermed fulgte essenernes skikk, som også feiret påske den trettende nisan, og at dette tyder på en nær forbindelse mellom Jesus og den sekt hvis skrifter er blitt kjent for oss gjennom det sensasjonelle funnet av de såkalte Dødehavsrullene. Spørsmålet om tilknytningspunktene mellom essenerne og den tidlige kristne bevegelse, er både komplisert og usikkert. De fleste forskere stiller seg skeptiske til hypotesen om at Jesus skulle ha holdt påskemåltid etter essenernes kalender. Dermed blir Jesu siste måltid sammen med disiplene, slik som Johannes fremstiller det, ikke noe påskemåltid, og Jesu død på korset, etter Johannes' tidfesting av begivenhetene, faller sammen med det tidspunkt da påskelammene ble slaktet i templet, et poeng han gjør tydelig oppmerksom på (jfr. Joh. 19, 36). Svært mange forskere mener at Johannes har rett når han sier at Jesu siste måltid sammen med disiplene ikke var et påskemåltid, og at derfor innstiftelsen av nattverden ikke fant sted innenfor rammen av det jødiske påskemåltid, selv om det virker ubestridelig at det fant sted innenfor rammen av den jødiske påske. Paulus, hvis beretning om nattverden er den eldste, sier da heller ingenting om at den beretningen om innstiftelsen han gjengir, og som han sier han har mottatt (den må altså i det minste gå tilbake til begynnelsen av 40-tallet), var et påskemåltid. Det må derfor anses som temmelig tvilsomt at innstiftelsen av nattverden fant sted under selve det jødiske påskemåltid. Sannsynligvis fant den sted innenfor rammen av et jødisk måltid slik som det foregikk ved høytidelige anledninger.

JESU HANDLING

Nå er det i og for seg ikke av noen stor betydning om innstiftelsen av nattverden fant sted under et påske-

måltid eller ikke. Det viktige er hva Jesus gjorde, og i det spørsmålet finner vi stor samstemmighet mellom de fire forskjellige beretningene i 1. Korintierbrev, Matteus, Markus og Lukas. En nøyaktig sammenligning av ordlyden i disse fire beretningene viser at man kan gruppere dem i to: Paulus/Lukas på den ene siden og Matteus/Markus på den andre. De viktigste forskjellene mellom de to gruppene er at Paulus/Lukas sier at vinen (= Jesu blod) er den nye pakts blod, mens Matteus/Markus nøyer seg med å kalle den *pakts* blod. Det dreier seg altså om et *pakts*-måltid. — Viktigere er det at Paulus/Lukas oppfordrer til gjentagelse av Jesu handling («Gjør dette til minne om meg»), mens Matteus/Markus mangler en slik befaling. Men stort sett stemmer de fire beretningene svært godt overens, og som Dom Gregory Dix har påvist i sitt monumentale og uhyre viktige verk *The Shape of the Liturgy* (Westminster, 1945), kan Jesu handling sammenfattes i syv momenter: 1) han tok brødet 2) velsignet det 3) brøt det 4) gav dem 5) han tok kalken 6) velsignet den 7) gav dem. I følge Dix bestemmer disse syv momentene utviklingen av den kristne eukaristi helt fra begynnelsen av. Men den kristne eukaristi følger ikke Jesu handlingsmønster helt slavisk, den omformer og reduserer de syv momentene til fire: 1) offertorium («tok») 2) bønn («velsignet») 3) fraksjon («brøt») 4) kommunion («gav»). Dix' tese er på dette punktet blitt stående stort sett uimotsagt, og han har også rett i å understreke det faktum at eukaristien først og fremst er en handling og ikke ord. Eukaristi var noe man gjorde, ikke først og fremst noe man sa. Med vår verbale vestlige tradisjon kan dette være vanskelig for oss å fatte, men det er helt grunnleggende for forståelsen av tidlig kristen eukaristi.

«BÆR HVERANDRES BYRDER»

Et hyrdebrev fra Nordens katolske biskoper
om Kirkens karitative oppgaver i vår tid

Kjære katolske kristne i de nordiske land!

I oktober 1977 har vi biskoper møtt ledende personer fra Caritas-forbundene i våre land. Ved dette møte ble det igjen tydelig for oss hvor meget som er skjedd når det gjelder samarbeide, særlig på utviklingshjelpens område, og det ikke bare i Kirken, men i verden ellers.

Derfor dette brev.

1. KIRKEN I VERDEN

Det er et kjennetegn ved vår tid at kontakten menneskene i mellom blir stadig lettere, og at vår avhengighet av hverandre blir tydeligere for oss. De moderne massemedia overviner avstandene og gir oss opplysninger om tilstandene i selv jordens fjerneste områder. Som Kirke, det vil si: som Guds folk, må vi møte denne utvikling både som en glede og en utfordring til ansvar.

Allerede det 2. Vatikankonsil understreker sterkt nødvendigheten av en dialog mellom Kirken og verden, især med mennesker i nød. Hensikten med den pastorale konstitusjon «Kirken i verden av idag» (Gaudium et Spes 1965) var å gi Kirken et nytt ansikt som skulle gjenspeile Guds kjærlighet til menneskene på en dypere og sannere måte. Dette må vi alle ta meget alvorlig, for det dreier seg om ektheten og troverdigheten både i vårt liv og vårt vitnesbyrd som kristne.

2. KIRKEN SOM ET TEGN PÅ KJÆRLIGHET

Kirken er etter sitt vesen et fellesskap. Dens hode er Kristus. Som Kirkens lemmer eier vi kristne Guds barns verdighet og frihet. Vår lov er kjærlighetens nye bud: «Elsk hverandre, som jeg har elsket dere» (Joh. 13,34 — Smlgn. LG nr. 9). Dersom vi ikke har kjærlighet, da er vi — sier Paulus — intet annet enn «ljomende malm og klingende cymbaler» (1. Kor. 13,1).

I århundrenes løp har de kristne menigheter gitt mange storartede eksempler på ekte og selvfornektende kjærlighet. For Den hellige Ånd — sannhetens og kjærlighetens ånd — har alltid virket i Kirken og gjør det også i vår tid, kanskje mer enn noensinne. Spørsmålet er om vi selv ser dette klart nok.

3. KJÆRLIGHETEN SOM OPPGAVE

Vi mener å kunne fastslå at stadig flere av de troende nå åpner øynene for den dyptgripende fornyelse som Konsilet oppfordret oss til, da det så sterkt understreket Kirkens tredje oppgave, som er diakonien, tjenesten, «omsorgen for det enkelte og hele menneske med legeme og sjel, hjerte og sinnelag, forstand og vilje» (GS nr. 3).

Vi sier bevisst «tredje oppgave». De to første: Forkynnelsen av troen og meddelelsen av sakramentene er nemlig ikke hele Kirkens liv. De må videreføres i *caritas*, altså i aktiv diakoni, dersom de skal kunne skje i Kristi ånd og hensikt. Kirkens tjeneste for menneskene må aldri bli oppfattet som en overbygning, som kommer i tillegg til Kirkens egentlige oppdrag. Tjenesten er ikke noen rent idealistisk eller humanistisk oppgave, som man nok kan hilse velkommen, men knapt ser som uunnværlig i Kirkens liv. Tjenesten er noe helt sentralt i Kirkens vesen.

Derfor er det vår hensikt med dette hyrdébrev å understreke vårt oppdrag — vår felles oppgave — nemlig å tjene menneskene i all deres nød og deres lidelser, som noe Gud selv pålegger oss. Den oppgaven kan vi ikke la ligge uløst, uten at vi dermed svikter vår Herre og Mester; like lite som vi kan sette til side Evangeliets forkynnelse for bare å vie oss de sosiale tjenester. I alt dette gjelder også Herrens ord: «Det er dette som først skulle praktiseres, uten at det andre dermed ble forsømt» (Mt. 23,23).

4. KIRKELIG DIAKONI

Forat dette tjenestens oppdrag skal bli utført på en virksommere måte, er Kirken i ferd med å utforme sitt sosialt-karitative arbeide med større grundighet. Vi synes det er viktig at Pave Paul VI for noen år siden opprettet et rådsorgan «Cor Unum» i Roma. Dette skal fremme og samordne den sosiale innsats i hele Kirken. Ennvidere ser vi at nesten alle bispedømmer i verden nå har en bestemt organisasjon for dette, som de fleste steder har fått navnet «Caritas». Dens virksomhet tar mange former, alt etter levestandard og kultur i de ulike land.

I tidens løp har vi også i de nordiske land sett storartede eksempler på omsorg for menneskene, og vi ser dem også idag. Enkeltpersoner, organisasjoner og særlig våre ordenssøstre har vist at kjærlighetens Ånd er levende i våre land. Med takknemlighet nevner vi faste-offeret. Gjennom det har dere allerede i årevis bevist deres levende omsorg for lidende mennesker i den tredje verden. Fordi vi i Norden hører til de særlig privilegerte land i den vestlige verden, er det oss meget om å gjøre at dette sinnets overskudd får utfolde seg videre.

5. VI TRENGER EN NY MENTALITET

Viktigere enn organiseringen av arbeidet og løsningen av de konkrete oppgaver er imidlertid den nye mentalitet som vi trenger, dersom vi skal kunne yte mennesker i nød en ekte hjelp. Vår samvittighet må stadig vekkes. Vi må innse, og si hverandre, at vi slett ikke gjør nok, dersom

vi mener det er tilstrekkelig når myndighetene idag — med våre skattepenger — understøtter de nødlidende iblant oss, eller i fjerne land. Naturligvis må vi glede oss over den solidaritet som samfunnet her viser, og som har økt også i våre land i de senere år. Allikevel må vi ikke glemme hva Konsilet sier: «Kirken», heter det, «gleder seg over alt det som andre gjør i denne henseende, men den gjør krav på kjærlighetens gjerninger som sin egen plikt og sin uavhengelige rett» (Legfolkets Apostolat nr. 8). Her vil vi føye til, at de frie krefter i samfunnet ofte bedre enn de offentlige organer er skikket til å ta opp mange av disse medmenneskelige oppgaver. Forsøker vi å hjelpe vår neste bare gjennom upersonlige organisasjoner, lever vi ikke opp til vårt kall og oppdrag som kristne.

Den nye mentalitet vi trenger, må fremfor alt bestå i at det nødstedte menneske vekker en sterkere uro i oss. Dets savn og smerter, dets ufrihet og ofte umenneskelige kår, må finne større gjenklang i oss, og føre til en hel omvendelse i vår egen livsstil.

6. DIAKONI OG UNDERVISNING

Det er umåtelig viktig at alle som gir undervisning i troen gjør det troende bevisst, når det gjelder denne tjenestens oppgave i Kirken. For Kirkens diakoni-oppgave forblir uøselig knyttet til dens plikt til ikke bare å formidle Evangeliet, men omsette det i levevis og gjerning.

Enhver undervisning forblir nemlig nytteløs, dersom ikke det konkrete eksempel støtter opp om hva vi lærer. Derfor må diakonien aldri skilles ut fra Kirkens øvrige liv. Trosformidlingen, liturgien, og særlig mottagelsen av sakramentene munner nødvendigvis ut i en tjeneste for brødrene.

Samtidig er det innlysende at Kirkens tjenesteoppdrag ikke kan oppfylles uten at *hele* Guds folk påtar seg oppgaven og løfter den i fellesskap. Dessuten er det klart at nettopp legfolket kan innta en særdeles viktig plass i det sosialt-karitative arbeide. Derfor må undervisningen på dette punkt bli gitt klart og overbevisende.

7. UTFORDRINGER

De utfordringer som møter oss er blitt usedvanlig mangeartede: Oppgaver allerede i våre egne menigheter og lokalkirker, som sikkert ikke ennå har funnet sin endelige løsning. Nå må vi ta dem opp, og slik finne nye uttrykk for vår kristne tro og nestekjærlighet. Her kan vi bare nevne noen av disse mange oppgaver, og hvordan de blir løst, vil i høy grad avhenge av menighetene og deres enkelte medlemmer.

8. TRENGENDE IBLANT OSS

Det er vår erfaring at mange mennesker idag trenger til faglig og forståelsesfullt råd, det kan gjelde både unge, ektefolk og familier. Men fremfor alt har de syke, de funksjonshemmede, våre eldre brødre og søstre et selvfølgelig krav på vår omsorg. Særlig menighetsrådene oppfordres hermed til å gå inn for en god og riktig løsning av denne oppgaven. Det må sørges for en god ordning av besøkstjenesten. Mennesker som kan påta seg, og egner seg for dette, bør villig tilby den nødvendige hjelp.

Også i våre, i mangt så velstilte land, har vi ellers til stadighet en stor sum av menneskelig nød for øynene — dersom vi da vil se den: Ensomhet, som kan isolere noen

selv i deres dødsstund, og drive andre til selvmordets akutte fortvilelse. Konflikter med samfunnet, som fører noen ut av fellesskapet og får dem til å tvile på menneskers ansvar for hverandre, for eksempel etter at en dom er avsagt og en straff sonet. Eller dét at man avviker fra de flestes livsmønster og derved føler seg fratatt selve sitt menneskeverd. Avhengighet av alkohol eller narkotika er også en nød som vi må søke å avhjelpe.

I alle disse, og mange andre tilfeller vi kunne nevne, kan medmenneskers kjærlige omtanke og støtte bli avgjørende for ens livsmot. «Bær hverandres byrder» (Gal. 6,2) er det bud som Herren Jesus har gitt oss. Det gjelder også for vår tids mennesker. For her kan selv et så utbygget sosialt apparat som vårt nordiske ofte bare gi praktisk umiddelbar eller forbigående nødhjelp. Ut over den, må vi alle tre til så langt vi evner. Selv om det ofte vil overstige våre krefter å hjelpe dem varig, kunne sikkert mange av oss være til mere støtte for dem enn vi selv tror, og faktisk er.

Når det gjelder våre økonomiske muligheter, er de i våre lands kirker begrenset. Selv om vi ofte nok er henvisst til selv å be om hjelp utenfra, er det rett og rimelig at en del av Kirkens midler går til de sosiale oppgaver.

9. INNVANDRERNE — MEDMENNESKER I KRISTUS

Efter den 2. verdenskrig har noen av våre land tatt imot en stor mengde flyktninger og arbeidssøkende innvandrere. De kom, og kommer til dels fortsatt, fra mange kanter av verden, de fleste av dem også fra langt fattigere land enn våre nordiske. De har forlatt sine hjem og sine nærmeste slektninger, ikke frivillig eller av eventyrløst, men av bitter politisk og sosial nød. Svært mange er kommet til våre land for å bli her i flere år, eller bosette seg for godt. Tusener av dem er dessuten våre brødre og søstre i troen. De preger til dels sterkt Den katolske kirkes ansikt hos oss, idet de noen steder gjør den til en immigrant-kirke.

Ett og annet har vært gjort, for å dra omsorg for disse medkristne religiøst sett. Så langt det var mulig har man anmodet prester fra deres egen kultur og med deres eget språk å komme til Norden. Disse prester holder gudstjenester for sine landsmenn, støtter dem også på mange andre måter og er gjerne blitt et samlingspunkt for dem. Men dette er bare en begynnelse, når det gjelder å få de innvandrede katolikker til å føle seg velkommen og hjemme i den nordiske kirke og kultur. For denne særlige oppgaven har mange sider. At de forlater sitt hjem og sin egen kultur må ikke for noen pris føre til at de mister troen. Derfor må Kirken, så menneskelig som mulig, hjelpe innvandrerne til å makte den sosiale og kulturelle overgang. Det betyr også anerkjennelsen av deres rett til å ta vare på verdier i deres egen kultur. Fra første stund må innvandrerne kunne føle seg som fullverdige medlemmer av den lokale kirke. Særskilt gleder vi oss over ethvert bidrag som innvandrerne selv kan gi, til at dette kan skje.

Målet for den kirkelige tjeneste av innvandrerne er altså ikke at de skal bli likedannet med de innfødte i våre land. Først når en lang utvikling er avsluttet, vil de være helt innpasset i vår Kirke og vårt samfunn i Norden. Innvandrerne må få føle at vi møter dem kjærlig slik som de er, med sin egen kulturelle og religiøse bakgrunn, som våre brødre og søstre i Kristus.

Løsningen av denne oppgave er vanskelig, men den er av like stor betydning for oss alle. Den krever en gjen-

sidig anstrengelse, så vi forstår hverandre i kristen tål-
somhet og godvilje. For innvandrerne er på mange måter
annerledes enn nordboerne, så vel i det ytre som i menta-
litet og åndelig bakgrunn. De trenger også tid og hjelp
til å lære språket og til å finne sin rettmessige plass i
samfunnet.

De som hjelper innvandrerne til å slå røtter i deres nye
land, må innse at disse har rett til å bevare sin kultur og
sin egenart også på lengere sikt, og at de ikke uten videre
kan eller må avstå fra sine hjemlige religiøse vaner. At
vi er brødre og søstre i Kristus og har del i det samme
Herrens bord, skulle allerede i seg selv være en utfordring
og nok til at vi legger bort vår tilbakeholdenhet overfor
det fremmedartede ved hverandre. Dersom vi åpent og
mottagelig går innvandrerne imøte, vil vi samtidig få
større forståelse for deres sosiale og åndelige nød, men
også for den rikdom de eier i sin kristne tro og sin egen
kultur. I dette møte kan vi selv gi, men også motta meget
som beriker oss. Vi vil i dette oppleve og utveksle kristen
omsorg, hjertevarme og kjærlighet i fellesskap. Av den
grunn vil vi særlig understreke hvor viktig det er at vi
villig åpner våre hjem for de fremmede. Vi er overbevist
om at ekte imøtekommenhet mellom de nordiske og de
innvandrede katolikker vil få meget å si for Kirkens
skjebne og fremtid i Norden.

10. TJENESTE FOR DEN TREDJE VERDEN

Vårt kirkelige beredskap til å tjene skal ikke bare om-
fatte dem i vår menighet eller våre land som står oss
nærmest. Dersom Kristi Kirke på en troverdig måte skal
kunne bære navnet «de fattiges Kirke» — et navn som
Pave Johannes gjerne gav den — da må den også ta seg
av de fattige i hele verden og selv eie fattigdommens
ånd.

Særlig advents- og fastetiden og årets fredager er for
oss gode anledninger til å fremme enkelheten og ford-
ringsløsheten i vår livsstil. Det er nettopp forat vi skal
lære å bruke denne verdens goder på kristent vis og ta
del i Kirkens omsorg for de fattige at Bispekonferansen
som allerede nevnt har anmodet de nordiske Caritas-for-
bund om å gjennomføre en innsamling i fastetiden, til
beste for oppgavene i utviklingslandene eller for kata-
strofehjelp.

I våre tiltak for å hjelpe den tredje verden på en
meningsfylt måte, må vi alltid ta sikte på å hjelpe disse
fjerntboende mennesker i nød slik at det virkelig tjener
dem selv best. Fra vår side krever dette stor innlevelses-
evne og finfølelse. I denne sammenheng holder vi det
for viktig og verdifullt, når vi idag ser en ny forståelse
bryte frem, overalt hvor det dreier seg om hjelp til utvik-
lingslandene. Nøden i mange deler av verden er ikke bare

stor. Den er dessuten mangeartig og forskjellig. Vår
støtte til de nødstedte må aldri regnes for almisser gitt
til tiggere, hverken av dem som gir eller av dem som
mottar. Vi gjør gjerne de følgende ord fra de forsamlede
Caritas-organisasjoner i Europa til våre egne:

«Det sekulariserte samfunn stiller seg stadig mer mis-
troisk til en velgjørenhet som bare gir seg uttrykk i ytre
handlinger, fordi det kan utvikle seg en ny urettferdighet
av dem. Vår hjelp må være gjensidig — den må ha til hen-
sikt å gjøre alle til medlemmer av den menneskelige
familie. Den hjelp vi gir, må ikke føre til at vi straks
etter glemme de hjulpne . . .»¹⁾

Vi her i Norden er da også i ferd med å prøve nye
veier og søker å knytte mer personlige kontakter. Vi vet
at mange utviklingsland, til tross for deres utvilsomme
nød, ofte har bevart verdier som truer med å forsvinne
hos oss. I Bispekonferansen har vi hittil ikke kunnet
treffe noen avgjørelse om en varig forbindelse med et
særskilt land eller et spesielt bispedømme i den tredje
verden. Men et slikt partnerskap er allikevel ikke ute-
lukket. Tiden vil vise om dette etter hvert lar seg virke-
liggjøre.

11. DIAKONI OG KRISTEN ENNET

En stor del av våre sosialt-karitative oppgaver må vi
såvidt mulig løse sammen med andre kirkesamfunn og
sosiale organisasjoner. For vi har den overbevisning at
det økumeniske samarbeide idag kan virkelig gjøres let-
test, på nettopp disse områder. Et slikt samarbeide vil ha
positive virkninger for hele den økumeniske forståelse
mellom kirkene. Det vil være et meningsfylt vitnesbyrd
som taler for seg selv.

SLUTTORD

Kjære kristne.

Det var et tegn på Messias' komme til verden at «Evan-
geliet, det glade budskap, blir forkynt for de fattige»
(Mt. 11,5): det glade budskap om forløsning og befrielse
fra synd og død, men også om håp i den legemlige og
sjelelige nød, budskapet om brorskap og fellesskap, bud-
skapet om frihet tross all fornedrelse og undertrykkelse.

Dette budskap er det Kirken vil bringe ut i verden. Vi
vil alle gå inn for dette budskap. Ikke bare i ord, men
fremfor alt i gjerning.

Deres overhyrder

¹⁾ Sammenfatning av svarene fra Caritas-forbundene i Europa,
på spørsmålene fra de europeiske biskoper. (Den romerske
synode 1974).

NES EUKARISTI I

EUKARISTIEN OG ANDRE MÅLTIDSSKILDRINGER

Imidlertid må det gjøres oppmerksom på at sammenhengen mellom den kristne eukaristi og det som Jesus sa og gjorde under det siste måltid sammen med disiplene før han gikk til sin lidelse, kanskje ikke er så entydig som jeg har fremstilt det i det foregående. Det finnes andre måltidsskildringer i evangeliene som antyder en sammen-

sende å komme med sin forklaring av eukaristiens betydning, se 6, 22 og følgende, mens han som bekjent forbigår innstiftelsen av nattverden kvelden før Jesu lidelse i den mest suverene taushet. — I tillegg har vi de merkelige måltidene som Jesus inntar sammen med disiplene etter sin oppstandelse, særlig Lukas 24, 13—35 (disiplene på vei til Emmaus) og Johannes, kap. 21. Særlig i Emmaus-episoden er

av de fattige i menighetene. Det er derfor kanskje ingen overdrivelse å si at kristent sosialt arbeide har en kultisk bakgrunn.

Det er tenkelig at dette skillet mellom eukaristi og agape oppstod av praktiske årsaker, kanskje i forbindelse med kristenforfølgelsene. I Plinius d.y.'s brev til keiser Trajan, skrevet ca. år 112, heter det at de kristne har for skikk å komme sammen før

heng med den senere kristne kult handling, f.eks. beretningene om brødunderet som gjengis med en påfallende grad av samstemmighet i detaljene i alle fire evangelier. Både Matteus (14, 12—21), Markus (6, 29—38), Lukas (9, 14—17) og Johannes (6, 1—13) er enige om at det dreide seg om 5 brød, 2 fisker som ble gitt til 5 000 mann (Lukas mangler denne detaljen) og at det ble samlet opp 12 kurver med rester. Det finnes ikke mange steder hvor alle fire evangelister er så enige seg imellom som i dette tilfelle, og denne samstemmigheten må i hvert fall bety at beretningen var av stor betydning for urkirken. Det er vanskelig å se noe annet enn eukaristien som kunne gi beretningen om brødunderet en slik vekt. Det er dessuten verd å merke seg at det nettopp er i denne sammenhengen at Johannes finner det pas-

den eukaristiske biklang umiskjennelig.

EUKARISTI OG AGAPE

Av Paulus i 1. Kor. 11 får vi vite at eukaristien fant sted under et måltid, som har fått navnet agape- eller kjærlighetsmåltid. Det er anakronistisk å skjelne mellom eukaristi og agape i det første århundre. Eukaristien var et måltid der man særlig fremhevet velsignelsen av brødet og vinen, som ble satt i direkte forbindelse, ja identifisert med Jesu legeme og blod — uttrykkene hos Paulus er temmelig sterke og utvetydige i så måte. Når vi kommer et stykke ut i det 2. årh., ser det imidlertid ut til at det er meningsfylt å skjelne mellom eukaristi og agape, og agapemåltidet skal ha holdt seg enkelte steder så lenge som frem til det 6. årh., da som en form for bespisning

daggry på én bestemt dag i uken (sikkert søndag) og synge antifonale hymner til Kristus som til sin Gud. Deretter skilles de og kommer senere sammen på nytt for å holde et måltid (søndag kveld?). Men de påstår, i følge Plinius, at de etter keiserens edikt som forbød hemmelige foreninger (et forbud som også tidligere keisere hadde holdt fast ved), hadde sluttet med disse sammenkomstene. Det kan jo tenkes at de kristne som en nødløsning allikevel møttes i all hemmelighet for å velsigne brødet og vinen, noe som kunne gjøres meget rakst, og at de så har sløyet det egentlige måltidet som ville ta adskillig lengre tid og medføre stor fare for å bli oppdaget av politi og angivere. Dette er mulig, men er selvsagt ikke belagt, og må forbli en ren hypotese.

(Forts. neste nr.)

Å VÆRE KATOLIKK I NORGE

I Fjæringby, ikke langt fra Lillestrøm, bor Anne-Sofie Moe med sin familie. Da «St. Olav» ba om å få en samtale med henne syntes hun ikke særlig godt om idéen . . . Imidlertid har hun på mange måter gjort erfaringer som er nokså typiske for katolske kristne i vårt land, så vi insisterte. Foreldrene er konvertitter. Hun er oppvokst dels i Tromsø, dels i Halden, og kom til hovedstaden for å fortsette sin utdanning. Der ble det aktiv deltagelse i speiderarbeidet og Katolsk Studentlag. Etterpå fulgte et par år som «geografisk isolert» katolikk på Voss. I de senere år har Anne-Sofie Moe sittet i styret for «Adopsjonsforum».

— *Folte du og dine søsken dere anderledes enn andre barn under oppveksten fordi dere var katolikker?*

— Nei, men mine foreldre har fortalt at vi nok ble ertet en del. Selv husker jeg ikke noe spesielt av dette. Vi gikk til katekismeundervisning først hos søstrene, senere hos sognepresten. Det skilte oss jo litt ut fra våre kamerater. Idag har jeg ikke inntrykk av at erting er særlig aktuelt.

— *Hva tror du kan spille inn når barn av katolske foreldre bryter kontakten med Kirken?*

— Årsakene er sikkert forskjellige for de enkelte. Jeg tror nok at påvirkning fra miljøet omkring kan spille en nokså viktig rolle. Det er svært nærliggende å mene at det må være de samme grunner som gjør at unge forsvinner fra Den norske kirke. Imidlertid må man ikke gi et for negativt bilde av situasjonen. En del søker vel tilbake til Kirken, f.eks. når de stifter familie.

— *Er det vanskeligere for konvertitter enn for fødte-katolikker å gi barna en katolsk oppdragelse? Konvertittene har jo aldri opplevd hvordan det er å være katolsk barn.*

— Det burde ikke være vanskeligere å gi en katolsk kristen oppdragelse enn en kristen oppdragelse i sin alminnelighet. Psykologisk sett kan

nok konvertitten støte på enkelte vanskeligheter. Det kan f.eks. falle mindre naturlig å ta med barna i kirken, be med dem etc. Her kan jo en som er oppvokst i et katolsk miljø, benytte seg av det man har fått hjemmefra. Når man selv har gått til førstekomunion og skriftet som barn, så kan man kanskje lettere formidle hva dette innebærer til barna. Voksne har jo opplevet dette på en helt annen måte.

— *Som student til Oslo; — og du kom først med i speiderarbeidet og i slutten av 1960-årene ble du formann for Katolsk Studentlag. Har denne kontakten med annen katolsk ungdom vært en hjelp for deg til å finne din plass i Kirken som voksen?*

— Ja, ubetinget. Katolske venner og katolsk miljø har bidratt til at jeg har fortsatt å være katolikk, og at jeg vil at mine barn skal lære å kjenne et katolsk miljø. Vi som er vokst opp som katolikker har ikke fått tilsvarende fine undervisning som konvertittene. I kontakt med andre unge fikk jeg større innsikt i hva det innebærer å være katolikk. Også et opphold i Tyskland i en katolsk familie har vært til stor hjelp. Der deltok jeg i et menighetsliv som var svært levende og inspirerende. Kontakten med andre katolikker gjør det lettere «å tone flagg» utad.

Anne-Sofie Moe.

— *Etter studiene giftet du deg med en «fersk konvertitt». Dere ble boende et par år på Voss. Det var like før søstrene kom dit, så dere fikk førstehåndserfaring for hva det vil si å være geografisk isolert katolikk i Norge. Kan du fortelle litt om denne opplevelsen?*

— Et par ganger dro vi til Bergen, men det vanlige var at presten kom til oss. Den lille gruppen av katolikker som var der, ble godt kjent. Når vi først hadde messe fulgte alltid kirkekaffe og diskusjon etterpå. Menningene kunne nok være forskjellige, men alt skjedde på vennskapelig grunn. En gang hadde vi messen på et offentlig sted — på et hotell — slik at også andre skulle kunne komme. Det hendte også at vi møttes uten å ha messe, og da var det naturlig at vi snakket om ting som angikk Kirken og vår spesielle situasjon.

Enkelte oppfattet nok katolikker som noe rart, men jeg møtte ingen

motstand da jeg underviste i kristendom på skolen.

— *Tror du at vi som ikke er geografisk isolert kan gjøre noe for våre trosfeller som bor langt borte fra kirke og menighetsliv?*

— Det ville være fint om man kunne ta imot til overnatting de som har lang vei — f.eks. i forbindelse med et menighetsmøte slik at de får litt med av menighetslivet i tillegg til messen. Da vi bodde på Voss hadde presten en gang med seg en søster og noen barn som spilte til messen. Jeg tror det er viktig for de geografisk isolerte katolikker å få kontakt med andre norske familier, og ikke bare presten.

Man må dessuten innby dem til menighetsmøter, og — ikke minst — sende dem et skikkelig referat fra disse så de vet hva som skjer og føler seg delaktige i det. Et brev er mer personlig, og kanskje derfor å foretrekke fremfor en stikkord-messig fremstilling.

— *Dere flyttet så til Fjæringby ved Lillestrøm. Ikke bare er menigheten her preget av mange nasjonaliteter, på en annen måte har dere også fått kontakt med andre himmelstrøk: Dere har jo adoptert to piker fra Asia. Hvordan reagerte andre på det?*

— Familie, venner og naboer har tatt det meget fint, og de har aldri gjort forskjell på de to og vår egenfødte sønn. Fremmede har tildels vært *altfor* positive, og vår sønn er nærmest kommet i skyggen av de to pikene. Siden det imidlertid er fremmede som har reagert galt, har det ikke skapt problemer for oss. Andre barn — lekekameratene — aksepterer det helt. De har fullstendig glidd inn i miljøet hvor vi bor. Problemene kan sikkert komme når de blir eldre — for én ting er å godta en søt liten pike, noe annet å fullt ut anerkjenne henne senere for det menneske og den person hun er. Men da får vi håpe at de har fått så mye hjemmefra at de klarer å løse dem. Når det gjelder fremtiden er jeg optimist.

— *Er nordmenn så tolerante og villige overfor mennesker fra andre*

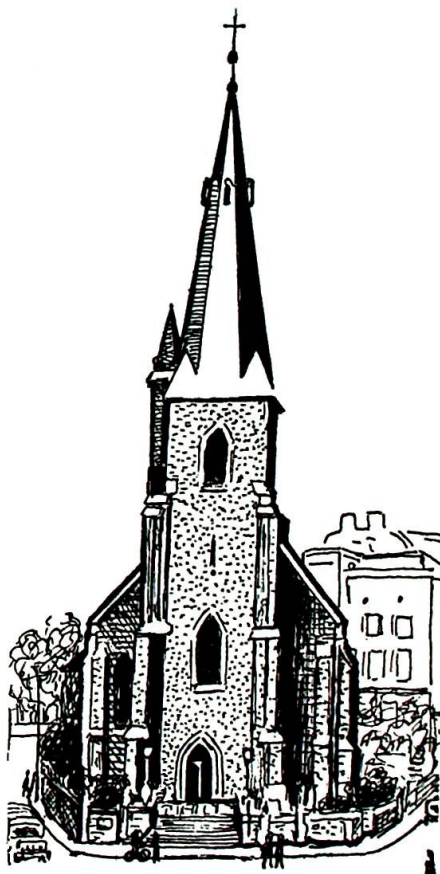
land og kontinenter som vi av og til gir inntrykk av?

— Nei, det synes jeg absolutt ikke.

— *Du sitter i styret for «Adopsjonsforum». Hva gjør foreningen?*

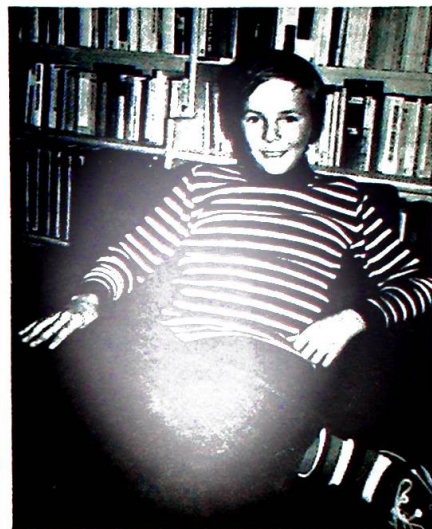
— Foreningen arbeider for internasjonal adopsjon i den grad det er til barnets beste. Vi søker også — i samarbeid med myndighetene — å nå full likestilling mellom adopterende og fødende, at samfunnet må oppfatte adopsjon som en naturlig familieførøkelse. En adopsjon innebærer bl.a. store utgifter. Hittil har man ikke mottatt noen støtte. Det skjer jo til gjengjeld ved fødsel. Slik situasjonen er idag så har ikke adoptivmoren krav på den samme økonomiske støtte som moren som selv føder sitt barn.

Foreningen har kontakter i en rekke land hvorfra man hjelper foreldre til å adoptere barn.

St. Olav kirke med prestegården i bakgrunnen - speidernes tilholdssted. (Tegning s. Mary Ansgar.)

HVA ER BØNN FOR DEG?

JAN SCHJØTH-IVERSEN, 14 år:

En bønn, det er min måte å komme i samtale med Gud på.

En bønn kan lindre sorg.

En bønn kan gi meg styrke når jeg trenger det.

En bønn får meg til å tenke på dem som er borte og som var meg nære. En bønn er en takk til Gud for alt det fine jeg opplever eller for at han har bønnhørt meg.

Jeg ber når jeg trenger tilgivelse.

Jeg ber også for at Gud skal gi meg styrke til å hjelpe andre og ikke bare søke hjelp til meg selv mot mine sorger og vanskeligheter.

«Fordi det er ved å gi at man finner seg selv,

ved å glemme seg selv at man finner seg selv,

ved å tilgi at man blir tilgitt,

ved å dø at man gjenfodes til det evige liv.»

Frans av Assisi

KAMP MOT TRAFIKKDØDEN — FELLESKIRKELIG INNSATS

1353 — ettusentrehundreogfemtitre — barn døde ifjor som følge av trafikkulykker i Vest-Tyskland. Dette er den dystre bakgrunn for et nytt økumenisk prosjekt: Tyske protestanter og katolikker går sammen i felles innsats for trafikksikkerheten: Trafikkopplysning for barn og unge må intensiveres, trygghet for de eldre må sikres. Det er innlysende, heter det, at kirken må støtte de grupper som er særlig utsatt: barn og gamle.

KNA

I dag er vår frelser født ...

PREKEN AV PAVE LEO DEN STORE

Høyt Elskede! I dag er vår Frelser født — la oss juble. På den dagen da Livet blir til er der ingen plass for sorgen. Heller ikke er noe menneske utelukket fra denne fest, for alle har én og samme grunn til å glede seg:

Han som er hellig fordi han nærmer seg seiersmålet.

Han som vet seg syndig fordi tilgivelsen blir ham tilbudt.

Han som er utenfor fordi selve Livet kaller på ham.

For Guds Ord, Gud, Guds evige Sønn er blitt menneske for å frelse oss mennesker fra den evige død. Og slik var det båndet, med hvilket han knyttet de to naturer til hverandre, at herligheten ikke oppslukte det menneskelige, eller det guddommelige ble forminsket gjennom nedverdiggelsen. Begge substanser bevarer sin egenart og går opp i én person: Majesteten favner det ubetydelige, den Allmektige omfatter den svake, den Evige den forgjengelige.

Slik eger han seg til å virke vår helbredelse, han som er den eneste midler mellom Gud og mennesket, og som tilhører de begge verdener:

Han kan dø — ut fra sin delaktighet i vår natur.

Han kan oppstå fra de døde — ut fra sin guddom.

Var han ikke sann Gud, kunne han intet utrette for vår frelse. Men var han ikke sant menneske, kunne ikke vi i følge ham.

Ved Herrens fødsel synger jublende engler: Ære være Gud i det høye! Når englene i sin opphøydhed gripes av en slik glede over Miskunnhetens usigelig store verk, hvor meget mer må da ikke vi arme mennesker glede oss?

La oss da, høyt Elskede, takke Gud Fader ved hans Sønn, i den Hellige Ånd. La oss legge bort den gamle Adam og hans gjerninger. Vi har fått del i Kristi fødsel; la oss derfor gi avkall på den syndige trang. Å kristenmenneske — bli deg din verdighet bevisst! Du er blitt delaktig i Guds egen natur, du får ikke gå tilbake til de gamle synder. Kom ihu hvem som er hodet på det legeme du er blitt et lem på. Kom ihu at du er blitt utfridd fra mørkets makt, at du er blitt ført over i Guds rike og i hans lys.

Bli ikke den ondes slave igjen! Husk hvilken pris som er betalt for deg: Kristi blod — han som skal domme deg i sannhet, han som frelste deg i miskunn.

BØKER:

DEN MENNESKELIGE FAKTOR

Av Christian Boe Astrup

Graham Greenes roman «Den menneskelige faktor» er på en gang både en drivende god spionroman og et svært interessant dokument om et problem som angår oss alle, — konflikten mellom følelsene og den rasjonelt betonte pliktfølelse.

Scenen er London, der den aldrende etterretningsmann Maurice Castle utfører forlengelsen av sin tjeneste som Sør-Afrika-ekspert. «Den menneskelige faktor» i spillet — der de opptredende egentlig burde være marionetter, uten følelsesmessig egenart — har lagt ut fellen for ham. På grunn av Sarah, den sørafrikanske kvinnen han er gift med, gikk han noen år tidligere inn i dobbelt spionasje-tjeneste. Og mens fortiden ubønnkørlig haler innpå, kommer boken til å stille fundamentale spørsmål om forraderiets og lojalitetens natur — om kjærlighetens rett, selve den individuelle livsutfoldelsens berettigelse.

Hvilken plikt er størst, plikten mot seg selv, ens følelser og menneskelighet, eller plikten mot en nasjon, politiske idealer og det en rasjonelt sett stiller i høysetet?

Castle svarer på spørsmålet ved å si at han er uten nasjonalitet, han stiller seg utenfor våre politiske systemer og velger å leve i pakt med sine følelser. Paradoksalt er at nettopp dette valget fører ham bort fra de menneskene som betyr mest for ham.

Boken kan vurderes på to plan. Den er en underholdende og velskrevet roman, og på samme tid en dypt alvorlig bok. Den peker på det faktum at samfunnet er i ferd med å utvikle seg i en retning som gjør at vi alle i ett gitt tilfelle kan stilles overfor Maurice Castle's dilemma: I hvor stor grad kan samfunnet kreve at vi skal gå på tvers av våre egne følelser for å spille spillets regler. Castle er tro mot sine følelser, men samfunnet gjør ham allikevel til spillets taper. Hvor går grensen for Castle og alle oss andre?

Greene gir ikke noe klart svar, boken lar det bli opp til leseren å dømme. Men nettopp her ligger bokens styrke. Greene har klart å skrive så engasjerende at vi ikke kan stille oss likegyldige til det problem boken presenterer. Maurice Castles problem blir vår egen konflikt. Og konflikten er viktig og av betydning for oss alle. Det alene gjør boken verd å lese.

Graham Greene:
Den menneskelige faktor
Cappelen, 1978.

DET SKJULTE NÆRVÆR

Av Liv Due Robak

Å skrive salmer er en kunst som mange har forsøkt seg på, men få er kommet godt fra det, hvis målet var å nå ut og få de mange til å be og synge dem. Jeg leser nye salmer som om jeg gikk på skaresne, det holder, det holder, nei, der falt du i!

En slik form for poesi trenger dypt inn og det er mange sjanser til avskrelling på veien før den når inn i sinnet der den har sin plass; dessuten er det alt i selve utgangspunktet, vårt norske kristenspråk, så mange ord som er utslitt, oppbrukt.

I år gir Aschehoug forlag ut en bok om salmer som skiller seg ut. Mange vil kjenne navnet Svein Ellingsen i

forbindelse med salmer som allerede er tatt i bruk i Den Norske Kirke. Ellingsen har samlet over 50 av sine salmer og gir dem ut under tittelen «Det skjulte nærvær». Lenge har det nok sunget ordløst i sinnet før det kan kles i ord i en så klar og enkel form og med så dypt et innhold.

Her er salmer som jeg leter etter toner til, fordi de gir meg lysten til å synge, men også noen som jeg helst vil lese for meg selv, fordi de gir egne tanker, ord og uttrykker så meget bedre det jeg tenker enn jeg selv kan si det.

Samlingen er delt i ni avdelinger: Det kristne kall, kirkeårets påskefester, kirkeårets julefester, vårt liv i kirken, vårt liv i verden, vårt ansvar for skaperverket, i motgangs tid, i dødens nærhet og det kristne håp. Salmene gir uttrykk for glede, håp og tillitsfull tro, men i fullt kjennskap til vår lidelsesfylte tilværelse på jorden. Ikke alle egner seg vel til kirkebruk, noen kommer kanskje inn under «åndelige sanger for hjemmet», dvs. i de mange stunder i et menneskeliv da en salme med innhold er god å ta til, sakral — og uttrykk for vår tro, kan den formidle Evangeliets budskap på sin egen måte.

Men kanskje er vi modne til å bruke salmer i kirkens liturgi som beveger seg i tankebaner nærmere dagens pulserende liv?

Det skjulte nærvær
Salmer og dikt av
Svein Ellingsen.
Aschehoug 1978.

film:

HØYDESKREKK

«Høydeskrekk» heter den nyeste produksjonen til den amerikanske crazykomikeren Mel Brooks. Filmen er en elle vill farse spunnet over temaer fra Hitchcock-filmer. «Høydeskrekk» er en slags kriminalfilm med en helsprø historie fra et hjem for folk med nervøse lidelser. De dramatiske effektene er imidlertid kjørt så langt ut i det bisarre at de blir ko-

miske. Her er det Hitchcock kommer inn. Brooks legger inn kjente scener fra kjente Hitchcock-filmer, skriver dem om og presenterer dem som komedie.

Teknikken er ikke ny for Brooks' vedkommende. Sin forrige film døpte han «Silent Movie». Det var en regulær stumfilm med mange og tradisjonelle effekter. Det eneste unike var at den var laget i 1970-årene.

Nå altså Hitchcock, det makabre og kriminalitet som tema. Brooks' middel er crazy-komedien, men noe budskap utover den umiddelbare underholdning har han ikke. Dette er kanskje Brooks' svakhet. Hans filmer virker komiske nok i øyeblikket, men en kan vanskelig smile seg gjennom to timer uten at smilet blir anstrengt. Det var tilfellet for «Silent Movie», og det er tilfellet for «Høydeskrekk».

Selve filmen er dyktig laget. Skuespillerne, med Mel Brooks selv i spissen, kan sine ting og mestrer den komiske uttrykksformen til fulle. Det er heller intet å si på dialog, kameraføring eller teknikk forøvrig. Et artig moment i forbindelse med kameraføringen er at Brooks to ganger sprenger rammene for filmens virkelighetsdimensjon. En gang zoomer kameraet inn på en gruppe mennesker som spiser bak en glassdør. Linsen kjøres nærmere og nærmere glasset, inntil det knuses. I en annen scene trekkes kameraet langsomt bakover, vi hører et brak, og befinner oss plutselig utenfor huset vi var i, med et svært hull i husets vegg. Kamera mannen har med andre ord gått bakover, kollidert med veggen, ramlet

(Forts. s. 22)

Modernistene

Ved Aage Hauken o.p.

'Teologisk profil' presenterer i dette nummeret en kort oversikt over den teologiske krise-situasjon som for ettertiden er blitt stående som 'modernist-striden'. Grunnen til at vi tar den med er at den på så mange måter var fremtidssvanger. Slik fortoner det seg ihvertfall idag.

De fleste moderne katolikker er etter hvert blitt vant med at et politisk og ideologisk sprog har preget mye av kirke debatten i senere år. Parene progressiv — konservativ, liberal — ortodoks, revolusjon — reaksjon, fraternalistisk — paternalistisk, modernisme — tradisjonisme, 'voktere' — 'profeter', kommer vi stadig over i katolsk litteratur og presse. Dette fryder noen og irriterer andre. I det følgende skal vi se på noen av grunnene til at denne situasjonen er oppstått. I hvilken grad den siterte sprogbruk er legitim i Kirken kan saktens diskuteres. Kirken er intet politisk parti, men et menneskelig samfunn hvor det gjelder å holde dørene åpne for så mange som overhodet mulig. Løsninger på problemer som ekskluderer andre troende kan lett komme i strid med Kirkens grunnleggende prinsipper og egentlige misjon. Utviklingen innen Kirken er derimot ikke til å komme bort fra. Vi har brutt opp fra mange gamle (hvor gamle?) standpunkter, vi har brutt ut av den ghetto vi befant oss i i forhold til verden forøvrig. Særlig lar dette seg spore innen teologien selv, den kristnes største intellektuelle engasjement.

«Hvorfor begynte de intellektuelle i Europa å forlate Kirken med Voltaire?»

Dette spørsmålet er mer en historisk kjensgjerning, et faktum, enn et spørsmål. Hele «det katolske system» ble etter mot-reformasjonen og rasjonalismen mer og mer ghetto-preget. Kirken tok bestemt avstand fra

den intellektuelle utvikling i Europa. Isolasjon preget teologien. Det er ofte blitt sagt at den mot-reformatoriske ånd egentlig var mindre 'katolsk' enn den i de foregående århundrer. Katolisitet innebærer jo at man ikke lar seg låse fast av ytre faktorer. Kirkens svar på ateismen (et hittil nokså ukjent fenomen i intellektuell forstand) og den unge vitenskapelige materialisme var forsøket på å puste nytt liv i den skolastiske teologi, nyskolastikken. Pave Leo XIII oppmuntret denne tendensen i rundskrivelsen 'Aeterni Patris' (1879), hvor han sterkt anbefaler Thomas Aquinas' 'gyldne lære', og i 1880 grunnlegger han et akademi i Roma for å fremme studiet av Thomas. Fra nu av har katolsk tenkning fått et ensartet preg. Kirken har i egentligste forstand én teologi, på en måte som var nokså ny, teologi-historisk sett. Dette systemet ble da også nokså intolerant overfor andre teologiske tendenser. I 1891 opprettes et tribunal for å avgjøre bibelske spørsmål, også i Roma. Teologihistorien fra Tridentinerkonsilet til Det annet Vatikanconsil er historien om en stadig retrett, en selv-beskyttende innkapsling i det katolske system.

Et klart tegn på denne holdningen finner vi i Pave Pius IX's berømte 'Syllabus Errorum' som er en liste over holdninger som var uforenlige med den katolske tro (1864). Den fordømmer følgende retninger i samtidens tenkning:

- panteisme, naturalisme, absolutt rasjonalisme,
- moderat rasjonalisme,

- indifferentisme,
- sosialisme, kommunisme, 'hemmelige foreninger', Bibel-grupper, liberale prestelige forbund,
- villfarelser angående Kirkens rettigheter,
- villfarelser angående forholdet Kirke/stat,
- villfarelser angående naturrett og kristen moral,
- villfarelser angående det kristne ekteskap,
- villfarelser angående Pavens verdslige makt,
- moderne liberalisme.

Kirken har tatt en defensiv holdning på mange viktige punkter og den ene fordømmelsen følger raskt på den andre. En annen viktig faktor er at den romerske kurie (pavens 'regjering' i Roma) får stadig mer makt og synes å komme mellom ham selv og biskopene.

Nytenkning

Denne reaksjonen var provosert av teologer innenfor Kirken like meget som utenfor. Derfor ble den så krass. Listen over villfarelser antyder at det dreier seg om nytenkning innenfor områder som vitenskap, bibelforskning, politisk tenkning, moral, osv. La oss vende oppmerksomheten mot de katolske representanter for denne.

Lammenais (1782—1854) er blitt stående som en forløper for kristen sosialisme. Han beveget seg fra konservative til demokratiske idéer på det politiske området, fra å være monarkist til å bli demokrat. Først ser han paven som den ene og opplagte leder av den sosiale reform, men siden innser han nødvendigheten av et klart skille Kirke/stat. Etter en god del vanskeligheter ender han med å forlate Kirken.

A. Loisy (1857—1940) arbeidet innen bibelvitenskap og dogmehistorie. Han går i skole hos de tyske bibelforskere

og anvender deres metoder på Skriften i et forsøk på å 'modernisere' katolisismen. I 1893 ble han fjernet fra sin stilling ved Institute Catholique i Paris for å ha hevdet at Skriften ikke er ufeilbarlig i alle sine aspekter. Hans dogmehistoriske arbeider ble ikke bedre mottatt, og i 1908 ble han ekskommunisert av paven. Hans senere synspunkter utviklet seg i en nokså ekstrem retning, men hans tidlige arbeider var av en solid karakter.

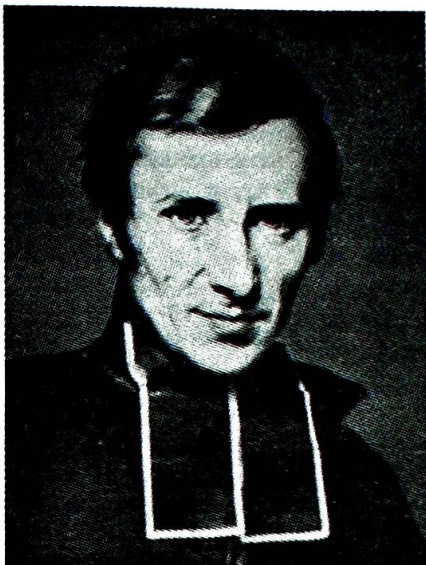
Lord Acton (1834—1902) var den første katolikk som ble professor i moderne historie ved universitetet i Cambridge. Han gikk offentlig imot 'Syllabus Errorum' og dogmet om pavens ufeilbarlighet, men brøt aldri med Kirken. Han representerte en politisk liberalisme.

Baron von Hügel (1852—1925) var legmann, filosof og teolog. Han arbeidet særlig innen religionshistorie og bibelvitenskap og beundret Loisy's verker. Selv om han hadde stor innflytelse, ikke minst som åndelig veileder, førte hans synspunkter aldri til et brudd med Kirken. Som i tilfellet Lord Acton henger dette muligens sammen med det faktum at han ikke var prest.

George Tyrrell, SJ (1861—1909) er det tristeste tilfelle av dem alle. Gjennom Baron von Hügel ble han kjent med Blondel og Loisy. Han reagerte sterkt mot den skolastiske filosofi og kom i vanskeligheter med sine overordnede etter å ha skrevet en artikkel om helvete (1899). Her støter tradisjonelle og moderne idéer sammen på en dramatisk måte. Tyrrell ble ekskommunisert i 1908 og ble begravet på Storrington anglikanske kirkegård uten Kirkens velsignelse.

«Modernisme»

Det disse menn hadde felles, var en trang til å fornye Kirkens teologi. Deres felles skjebne besto i at Kirken ikke var innstilt på en slik fornyelse. Den svarte med å fordømme dem og deres idéer. Først kom fordømmelsen i 1907 av Loisy i 'Lamentabili sanu exitu' som vender seg mot kritisk bibelforskning og dogmehistoriske undersøkelser. Her brukes første gang ordet 'modernisme' om nettopp disse tendensene. Senere — samme år — fulgte 'Pascendi dominici gregis' som fordømmer alle forsøk på å tilpasse seg moderne tenkning. Fra nå av ble begrepet 'modernisme' utvidet sterkt, så sterkt at det ofte er vanskelig å anvende i en presis for-

Lammenais (1782-1854).

stand. I 1908 ble Loisy og Tyrrell ekskommunisert, og i 1910 innførtes den 'anti-modernistiske ed' som ble obligatorisk for alle prester. (De tyske universiteter fikk tidlig oppnådd en dispens for denne!). Begrepet 'modernisme' vokser seg stadig større i denne perioden mens det på samme tid blir stadig vanskeligere å finne ofre for denne. Den romerske kurie driver formelig heksejakt på teologer med avvikende meninger og stadig nye bøker kommer på 'indeks', listen over forbudte og farlige bøker. Ingen intellektuelle kunne føle seg trygge i slike tider. Kirken hadde tatt et tydelig standpunkt mot fornyelse og for integritet ('selvinnkapsling').

Det annet Vatikankonsil

Denne generelle og høyst ufullkomne fremstillingen av en lang og komplisert historie søker kun å danne en bakgrunn for forståelsen av hva som egentlig brøt igjennom i Det annet Vatikankonsil. Som allerede nevnt i artikkelen om John Henry Newman, er det på en måte modernistene som får full oppreisning.

Det mest enestående ved Konsilet er nemlig den måten det gir oss et gløtt av hvordan det kirkelige læreembedet — *magisterium* — fungerer i en situasjon som står i forandringens tegn. Konsilet knesatte prinsip-

pet om religions- og samvittighetsfrihet på en måte som kun kan betegnes som brudd med den tidligere holdning. Herved får også økumenikken sin eksistensberettigelse. Moderniserende teologer som tidligere hadde vært under sterk mistanke og enda til blitt stanset i sitt arbeide, fungerer her som 'periti' (kyndige, rådgivere). Blant dem kan nevnes J. Daniélou, H. de Lubac, Y. Congar, H-D. Chenu, K. Rahner, navn vi skal bli nærmere kjent med senere. En slik utvikling i Kirkens lære kan kun forklares når man søker bort fra en statisk intellektualistisk forståelse av dogme og sannhetsbegrepet og over i retning av historie og tradisjon. Magisteriet er stadig i utvikling. Det opptar i seg nye innsikter og modifierer gamle. I dette tilfellet måtte det på kort tid ta igjen hva det hadde forsømt i trehundre år, om man ønsker å se saken noe tilspisset.

Først i 1943 åpnet Kirken veien for en fri og vitenskapelig bibelforskning. Dogmehistorien fulgte i dens kjølvann. Men det område hvor overgangen er tydeligst er kanskje det politiske. Pave Paul VI solgte sin tiara, symbolet på Pavens verdslige makt. Konsilet har selv en gang anvendt ordene 'frihet, likhet, brorskap'. Både pave Johannes ('Pacem in Terris') og pave Paul ('Populorum Progressio') viet sosiale spørsmål atskillig oppmerksomhet. Kristen sosialisme er idag et faktum innen Kirken. Pluralismen råder. Et annet tegn på den nye ånd er at Konsilet ikke sluttet sine dekreter med de tradisjonelle anathema (fordømmelser av dem som ikke holder seg til deres lære).

Vi har beveget oss langt fra modernistenes dilemma. Nye problemer har dukket opp som nu får sinnene i kok, særlig på det moralske område: gjengifte av fraskilte, abort, prevensjon; homofili, etc. Det er i dag lettere å diskutere slike spørsmål siden selve ånden innen Kirken er blitt mer demokratisk. Magisteriet er ikke død, det sørger Gud selv for. Det er fremdeles i vekst.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i> Akersveien 1 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.:	19.00	—
	sønd.:	9.30	11.00
		19.00	—
<i>St. Hallvard kirke, Fransiskanerne,</i> Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
<i>St. Dominikus kirke, Dominikanerne,</i> Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00	11.00
		18.30	—
<i>Vår Frue Villas kapell, Montebello,</i> Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 212355</i>		9.00	11.00
<i>Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587</i>			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 22 209	lörd.:	18.30	
	sønd.:	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke,</i> Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lörd.:	19.00	
	sønd.:	9.00	11.00
		19.00	
<i>Vår Frue Kirke, Helleveien</i>	sønd.:	10.00	
<i>Florida kapell</i>		19.00	
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19		8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i> Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		9.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i> Torvg. 113, tlf. 23 751	lörd.:	18.00	
	sønd.:		11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke,</i> Vesterngt. 5, tlf. 22 381		9.00	11.00
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke,</i> Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.:	18.00	
	sønd.:		11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken,</i> Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	lörd.:	18.00	
	sønd.:		10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i> Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.00	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell,</i> Ryggeveien 24, tlf. 41 038		—	
			17.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i> Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke,</i> Nyveien 17, tlf. 53 77 35		8.30	10.45
		19.00	
<i>Eikeli kirke, Veståsen 20, tlf. 24 25 69</i>			9.30
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke,</i> Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	lörd.:	17.00	
		19.00	
	sønd.:	8.30	11.00
		9.30	
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i> Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949			11.00
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården, tlf. 21 214		8.45	11.00
		19.00	—
	<i>St. Elisabeth hospital, Ila, tlf. 21 670 ..</i>	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke,</i> Flintegt. 5, tlf. 72 779		8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eystens sykehjem, Jernbanegt. 29</i>			11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i> Parkveien 23, tlf. 51 467		8.30	11.00
ALESUND: <i>Vår Frue kirke,</i> Nørvesund, tlf. 37 558		8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke, Stor-</i> <i>gt. 94. Sogneprestens tlf. 84 277</i>	lörd.:	18.00	
	sønd.:		11.00
<i>St. Elisabethsøstrene,</i> Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.:	8.00	—
BODØ: <i>St. Eystens kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 81 487		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i> Salsgt. 52, tlf. 11 447		19.00	11.00
		8.00	
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 61 501		8.00	10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken,</i> Hårcksgt. 82			18.30
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke,</i> Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072			11.00

LITURGISK KALENDER

DESEMBER:

11. Ferial eller Damasus I., pave. Jes. 35, 1-10. Luk. 5, 17-26.
12. Ferial eller Johanna Franciska av Chantal, nonne. Jes. 40, 1-11. Mt. 18, 12-14.
13. Lucia, jomfru og martyr. Jes. 40, 25-31. Mt. 11, 28-30.
14. Johannes av Korset, prest og kirkelærer. Jes. 41, 13-20. Mt. 11, 11-15.
15. Ferial. Jes. 48, 17-19. Mt. 11, 16-19.
16. Ferial. Jesu Sirak 48, 1-4. 9-11. Mt. 17, 10-13.
17. **3. søndag i Advent.** Jes. 61, 1-2. 10-11. 1. Tess. 5, 16-24. Joh. 1, 6-8. 19-28.
18. Ferial Jer. 23, 5-8. Mt. 1, 18-24.
19. Ferial. Dom. 13, 2-7. 24-25. Luk. 1, 5-25.
20. Ferial. Jes. 7, 10-16. Luk. 1, 26-38.
21. Ferial, Memorai til Peter Canisius, prest og kirkelærer. Høysang 2, 8-14. Luk. 1, 39-45.
22. Ferial. 1. Sam. 1, 24-2. 1. Luk. 1, 46-56.
23. Ferial, Memoria til Johannes av Kety, prest. Mal. 3, 1-4. 23-24. Luk. 1, 57-66.
24. **4. søndag i Advent.** 2. Sam. 7, 1-5. 8. 11. 16. Rom. 16, 25-27. Luk. 1, 26-38.

JULETIDEN

- 25 **Midnattsmesse:** Jes. 62, 1-5. Ap.Gj. 13, 16-17. 22-25. Mt. 1, 1-25.
De tre julemesser:
I Jes. 9, 2-4. 6-7. Tit. 2, 11-14. Luk. 2, 1-14.
II Jes. 62, 11-12. Tit. 3, 4-7. Luk. 2, 15-20.
III Jes. 52, 7-10. Hebr. 1, 1-6. Joh. 1, 1-18.
26. **Stefanus**, kirkens første martyr. Ap.Gj. 6, 8-10. 7, 54-60. Mt. 10, 17-22.
27. **Johannes**, apostel og evangelist. 1. Joh. 1, 1-4. Joñ. 20, 2-8.
28. **De uskyldige barn**, martyrer. 1. Joh. 1, 5-2, 2. Mt. 2, 13-18.
29. 5. dag i juleoktaven, Memoria til Thomas Becket, biskop og martyr. 1. Joh. 2, 3-11. Luk. 2, 22-35.
30. 6. dag i juleoktaven. 1. Joh. 2, 12-17. Luk. 2, 36-40.
31. **Den hellige familie.** Jesu Sirak 3, 2-6. 12-14. Kol. 3, 12-21. Luk. 2, 22-40.

JANUAR

1. **Jomfru Maria, Guds mor**, (Julens oktav). 4. Mos. 6, 22-27. Gal. 4, 4-7. Luk. 2, 16-21.
2. **Basilius den store og Gregor fra Nazianz**, biskoper og kirkelærere. 1. Joh. 2, 22-28. Joh. 1, 19-28.
3. Ferial. 1. Joh. 2, 29-36. Joh. 1, 29-34.
4. Ferial. 1. Joh. 3, 7-10. Joh. 1, 35-42.
5. Ferial. 1. Joh. 3, 11-21. Joh. 1, 43-51.
6. Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. 1. Joh. 5, 5-13. Mk. 1, 6-11.
7. **Herrens epifani.** Jes. 60, 1-6. Efes. 3, 2-6. Mt. 2, 1-12.
8. Ferial. Hebr. 1, 1-6. Mk. 1, 14-20.
9. Ferial. Hebr. 2, 5-12. Mk. 1, 21-28.
10. Ferial. Hebr. 2, 14-8. Mk. 29-39.
11. Ferial. Hebr. 3, 7-14. Mk. 1, 40-45.
12. Ferial. Hebr. 4, 1-11. Mk. 2, 1-12.
13. Ferial eller Hilarius, biskop og kirkelærer eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Hebr. 4, 12-16. Mk. 2, 13-17.
14. **2. alm. søndag.** 1. Sam. 3, 3. .. 19. 1. Kor. 6, 13. .. 20. Joh. 1, 35-42.
15. Ferial. Hebr. 5, 1-10. Mk. 2, 18-22.
16. Ferial. Hebr. 6, 10-20. Mk. 2, 23-28.
17. Antonius, abbed. Hebr. 7, 1. .. 17. Mk. 3, 1-6.
18. Ferial. Hebr. 7, 25-8, 6. Mk. 3, 7-12.
19. Ferial. Hebr. 8, 6-13. Mk. 3, 13-19.
20. Ferial eller Fabianus, pave og martyr eller Sebastian, martyr. Hebr. 9, 2. .. 14. Mk. 3, 20-21.
21. **3. alm. søndag.** Jonas 3, 1. .. 10. 1. Kor. 7, 29-31. Mk. 1, 14-20.
22. Vincent, diakon og martyr. Hebr. 9, 15. .. 28. Mk. 3, 22-30.
23. Ferial. Hebr. 10, 1-10. Mk. 3, 31-35.

BARNEHAGELEDER (førskolelærer) søkes til St. Elisabethsøstrenes barnehage i Lillestrøm. Tiltredelse etter sommerferien 1979. Barnehagen er i god drift, men skal tilpasses barnehagelovens krav for å oppnå offentlig støtte.

Lederen får en selvstendig stilling under ansvar overfor menighetsrådet. Lønn etter off. regulativ.

Søknad med kopi av vitnemål og attester sendes før 15/1 79 til St. Elisabeth Stiftelsen i Norge, Munkerudveien 52, Oslo 11 som også gir nærmere opplysninger.

Åpningstider i desember:

27.11— 8.12: Kl. 9—17

11.12—22.12: Kl. 9—18

LØRDAGER: Kl. 9—15

STENGT MELLOM JUL OG NYTTÅR

NÅ HAR VI DET STØRSTE UTVALGET I:

Staller, krybbefigurer, madonnastatuer, ikoner, iconographie fra Chevetogne, kors, krusifikser, rosenkranser og m.m. fra Tyskland, Italia, Israel.

KALENDERE:

Ikonkalendere, Madonnakalendere, Hummelkalendere, Orgelkalendere, Pauluskalendere — tysk og fransk, Mon Agenda, Butzon & Berckers Taschenkalender, Steigerwaldkalendere, Münster-schwarzacher Bildkalender. ADVENTSKALENDERE.

PLATER:

Gregoriansk, ortodoks kirkemusikk, julemusikk fra hele verden, klassisk musikk og folkemusikk.

Nydelige julekort med kristne motiver, Røkelse, Røkelseskar, Trekull:

Og først og sist: BØKER!

For de minste:

I begynnelsen, Abraham, Den barmhjertige samaritan, Sakkeus, Bartimeus, Jesus blir født.

Barnebøker:

Barnas Bibel, Lukas forteller om Julen, Jesus fra Nazaret, Betlehemsbarnet, Min Messebok, Babels Tårn, Små sagn om store ting. Småhefter: Lykke, Ensom, En venn, Å bli glad, Har du tenkt på — —.

Gavebøker til voksne:

De fire Evangelier, Kjærlighetens Evangelium, Katedralen bygges, Draumkvedet, The Archeology of the Bible Lands, The Vatican City and Christian Rome, Jesus Gottessohn, Die Welt der Ikonen, Små gavebøker: Wisdoms, Weisheiten à kr. 23.50.

KOM MENS UTVALGET ER STØRST!

ST. OLAV BOKHANDEL A/S
Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48

«LUMEN» GÅR INN

I høst er det 60. og siste nummer av det katolske teologiske tidsskrift 'Lumen' blitt sendt ut. Redaksjonen skriver i den anledning bl.a.:

«Vi har i de forløbne 20 år prøvet at realisere det program, vi forsøgte at definere i det første nummer af serien: «... et bidrag til den kristne tænkning i Norden ... udtrykkeligt rettet utad, ... som vil søge at få en samtale i gang både med nordisk protestantisme og med ikke-kristne udtryk for den moderne tænkning.» I hvilken grad dette er lykkedes for os, overlader vi til vore trofaste læsere at bedømme.»

Tar man for seg de emner og spørsmål tidsskriftet har tatt opp i disse tyve årene, er listen imponerende. Det er beklagelig at en publikasjon av denne art ikke lenger har de nødvendige eksistensmuligheter.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
St. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke		
Bispegården	}	Arendal
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.	}	Bergen
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke	}	Hammerfest
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus	}	Hønefoss
Øyenklinikken		
St. Josephs Hosp., Drammen	}	Lillestrøm
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.	}	Tromsø
St. Mikals Kirke		
St. Mikals prestegård	}	Trondheim
St. Theresia Hosp.		
St. Franciskus Hosp.	}	Tonsberg
St. Magnus Kirke		
St. Magnus presteg.	}	Tonsberg
St. Elisabeths Hosp.		
Vår Frue Kirke	}	Tonsberg
Bispegården		
St. Olavs Kirke,	}	Tonsberg
Bispegården		
St. Olavs Kirke	}	Tonsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik	}	Tonsberg

Ved bestilling av olje:

Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

FILM...

(Forts. fra s. 17)

gjennom denne og ut av huset, alt mens kameraet går. Disse to effektene sprenger filmens virkelighetsramme. Historien vi ser er ikke virkelighet, den er film. Det understreker filmen selv. Slike effekter er typiske for Brooks, og bidrar til å gi filmen et fiffig, originalt preg.

Noen hensikt utover det å more er det vel tvilsomt at Brooks har hatt med disse effektene. De er gode, og originale, som det meste av det Brooks gjør, men det er også alt.

Filmen er således severdig, men kunne vært bedre. Brooks burde kanskje ha ofret litt mer tid på å skape effekter som kunne ha fungert som stillferdige understatements, disse mangler så å si helt. Det gjør filmen masete. Med en smule moderasjon, med en tanke mer intelligens i sine poeng og kanskje litt skarpere kanter kunne denne filmen ha vært av de store.

Christian Boe Astrup

FORMER FOR LUTHERSK-KATOLSKE KONTAKTER I NORGE

På bispemøtet for Den norske kirke orienterte biskop A. Aarflot om at han har uformelle samtaler med den katolske biskop i Oslo om saker som angår begge parter.

Bispemøtet har mottatt et par henvendelser om ønskeligheten av at det blir etablert en nærmere kontakt mellom Den norske kirke og den romersk-katolske kirke i Norge.

Bispemøtet drøftet saken på bakgrunn av et notat fra Oslo biskop. I notatet blir det foreslått at det etableres et samtaleforum for analyse og vurdering av de dokumenter som kommer fra de internasjonale luthersk-katolske samtaler, og for drøftelse av andre teologiske spørsmål som det er aktuelt å ta opp i forholdet mellom de to kirkesamfunn, f.eks. forståelsen av den Augsburgske bekjennelse.

Bispemøtet fant ikke at saken var moden for noe vedtak med tanke på en mer formalisert offisiell kontakt. En finner det rimelig at Mellomkirkelig Råd drøfter om og i tilfelle på hvilken måte det bør etableres et teologisk samtaleforum for drøftelse av de internasjonale dialograpporter. *Kirke-Aktuelt*

Jule- og nyttårgudstjenester i Oslo og Bærum

ST. OLAVS DOMKIRKE Akersvn. 1

Torsdag 21. des.: Kl. 19:00: Botsandakt m/skriftemål.

Lørdag 23. des.: Kl. 17-19: Anledning til skrifte, kl. 19:00 aftenmesse.

Søndag 24. des.: Kl. 9.30 og 11:00: Messe (ikke kl. 19.00). Kl. 24.00 midnattsmesse ved biskop J. W. Gran.

1. juledag: Kl. 9.30, 11.00, 19.00 (eng. messe). I høymessen preker biskop Gran.

2. juledag: Eneste messe kl. 11.00.

Søndag 31. des.: Kl. 9.30, 11.00 og 19.00 (eng. messe). Kl. 11.00 forretter og preker biskopen.

Nyttårsdag 1. jan.: Eneste messe kl. 11.00.

ST. HALLVARD KIRKE, Enerhauggt. 4.

Fredag 22. des.: Kl. 19:00: Messe med botsliturgi og anledning til skrifte (dato avtalt med Neve).

Søndag 24. des.: Kl. 8.35 og 11:00: Dialogmesse. Kl. 14:00: Barnegudstjeneste med messe og kommunion. St. Hallvardguttene synger. Barna anmodes om å ta med sin gave til barn fra Vietnam som bor i flyktningeleirer.

Merk tiden: Kl. 23:00: Midnattsmesse.

Måndag 25. des. 1. juledag: Kl. 11:00: Høymesse. Ingen fromesse eller aftenmesse i kirken.

1. juledag kl. 9.30 (merk tiden): Messe i kapellet hos St. Elisabethsøstrene på Nordstrand.

Tirsdag 26. des. 2. juledag: Kl. 11:00: Sangmesse.

Måndag 1. januar, nyttårsdag: Kl. 11:00: Sangmesse.

Messtider i ST. DOMINIKUS for jul og nyttår.

Søndag 24. des.: 4. søndag i advent.

Kl. 09:00: Messe.

Kl. 11:00: Høymesse.

Julaften:

Kl. 16:00: Barnegudstjeneste.

Kl. 24:00: Midnattsmesse.

Måndag 25. des.: 1. juledag:

Kl. 11:00: Høymesse.

Ingen annen messe.

Tirsdag 26. des.: 2. juledag:

Kl. 11:00: Høymesse.

Hverdagene mellom jul og nyttår

(inkl. lørdag): Messe kl. 18.30.

Ingen messe på Katarinahjemmet.

Søndag 31. des.: Festen for Den helige familie.

Kl. 09:00: Messe.

Kl. 11:00: Høymesse.

Ingen aftenmesse.

Måndag 1. jan.: Festen for Maria,

Guds mor. Kl. 11:00: Høymesse.

MARIAKIRKEN, Nyveien 17, Stabekk.

Julaften: Kl. 16:00: Barnegudstjeneste. Kl. 24:00: Midnattsmesse.

1. juledag: Ingen fromesse.

Kl. 10:45: Høymesse

Kl. 19:00: Aftenmesse (engelsk).

2. juledag: Eneste messe: Kl. 10:45.

1. nyttårsdag: Kl. 10:45: Høymesse.

EIKELI KIRKE, Veståsen 18.

Julaften: Kl. 16:00: Barnegudstjeneste.

Kl. 24:00: Midnattsmesse (engelsk).

1. juledag: Kl. 9:30: Høymesse.

Kl. 10:30: Høymesse (engelsk).

2. juledag: Kl. 9:30: Hl.messe.

1. nyttårsdag: Kl. 9:30: Hl.messe.

VOR FRUE VILLAS KAPELL, Montebello, Ullernchausséen 52.

Julaften: Kl. 24:00: Midnattsmesse.

1. juledag: Ingen messe.

2. juledag: Kl. 9:00: Messe.

LUNDEN KLOSTER, Øvre Lunden 5.

Julaften: Kl. 12:30: Messe. Kl. 17:30: Vesper. Kl. 22:30: Matutin. Kl. 24:00: Midnattsmesse.

1. juledag: Kl. 11: Høymesse. Kl. 18:30: Vesper.

2. juledag: Kl. 10: Høymesse. Kl. 18:30: Vesper.

Nyttårsaften: Kl. 24: Matutin.

Nyttårsdag: Kl. 11: Høymesse. Kl. 18:30: Vesper.

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1
Telefon
(02) 33 36 24 Telegr.adr.:
33 55 25 Rustfriknut

GUSTAV BØHM & SØN A/S
Bakeri og Konditori
Drammen

EDVARDESEN & NORHEIM A/S
Autorisert installatør
Radio og Elektrisk utstyr
Tif. 11 220 - Fredrikstad

C. HANSENS
Trykkeri og Bokbinderi
Tif. 13 056
FREDRIKSTAD

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrsforretning
TORNØEGARDEN - BERGEN

TEOLOGISK FORSKNING I DEN TREDJE VERDEN

Et halvt hundre teologer — de fleste fra Asia — møtes til konferanse i Colombo (Sri Lanka) 7. til 20. januar 1979. Innbyder er «Den økumeniske sammenslutning av teologer i den tredje verden.» Lignende konferanser har tidligere vært arrangert i Afrika: I Tanzania 76 og i Ghana 77. En konferanse i 1980 er planlagt i Latin-Amerika. Et hovedtema ved

Galligani
Gaver, Pryd- og brukskunst
Med tre forretninger i sentrum.
Vika Terrassen — Stortingsgt. 22 — N. Slottsgt. 25

GUSTAV THIELEMANN
Pølse- og hermetikfabrikk
Tif. 83 41 84 - DRAMMEN

Eches Færrehandel
NYGÅRDSGT. 19

FORSIKRINGS-AKTIESELSKAPET **VESTA** LYSFORSIKRINGSELSKAPET
HYGEA
MED TANKE PÅ FREMTIDEN

$\frac{1}{8}$ Kr. Madsens Bok- og Papirhandel
Leppen - Bryggen 5 - Telefon (05) 21 14 82
BERGEN

T. S. JACOBSEN
BEGRAVELSESBYRA
Ullevålsvn. 1 - Oslo
Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tif. 20 79 06 - 20 79 05

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandelvarer
Kjøkkenutstyr
THIIS & CO. A
Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI
Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN
Glads vei 23, Grefsen
Tif. 21 18 32

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider
Georg og Otto Foerster
Tif. 21 69 06

Sri Lanka-møtet i januar blir «undertrykkelses-strukturer». Man håper at konferansen vil skape grunnlag for videre teologisk forskning i Asia. (KNA)

HVEM ER...

(Forts. fra s. 11)

at Gud skaper betyr at han lar essensen av sitt vesen strømme ut og spre seg — er særlig intensiv hos mennesker. Siden Gud er kjærlighet, er også menneskets grunn en gnist av Guds kjærlighet. Menneskets ekte personlighet er kjærlighet. Og kjærlighet innebærer to ting: åpenhet og selvutgivelse.

Det grunnleggende i mennesket er fullstendig *åpenhet*. «Vi må ikke glemme,» skriver Ruysbroeck, «at hvert menneske også har en åpenhet og en utstrekning som er ubegrenset, likesom en villørken. Denne åpenhet er så stor at Gud kan leve i den.» Sønnen har preget alt det skapte: «I ham var det alt ble skapt» (Kol 1,16). Men Sønnen er *først og fremst* uendelig åpenhet. Han er et dyp som tar imot Faderens vesen, et dyp så stort at det rommer Faderens hele vesen. Dette er det første i kjærligheten: at man er åpen, at man har en dyp respekt for den andre, at man lar den andre være seg selv, at man lar det dypeste i ham komme frem. Man tar imot alt det han har å gi. En større glede kan man ikke gi noen.

Kjærlighet er også *selvutgivelse*. I Treenigheten skjenker Sønnen det liv han får, tilbake til Faderen (jfr. 1. Kor. 15,28). Han erkjenner i uendelig takknemlighet at det ikke er hans liv, men Faderens. Slik bør også vi vite at det liv vi har fått, ikke er vårt, men hans. Våre åpne hender sier: Ingenting er mitt, alt er ditt. Når hendene er åpne, kan alle oseaners vannmasser renne gjennom dem, men så snart hendene lukkes, mister man alt. Vi kan ikke gi noe til Gud som vi ikke først har mottatt: «Vi elsker, fordi han elsket oss først» (1. Joh. 4,19). I vårt forhold til Gud faller åpenhet og selvutgivelse sammen. Vår selvutgivende kjærlighet til Gud består i at vi forsøker å være et åpent rom som tillater Gud å være seg selv, dvs. selvmeddelende kjærlighet.

«Kjærligheten kjenner ikke frykt»

(1. Joh. 4,18)

Den som har gjenkjent kjærligheten som sitt eget vesen, kan ikke være redd for å miste den eller at andre skal kvele den. Å, så redde vi er for at andre skal trampe på vår personlighet og hindre oss i å utvikle den! Den kjærlighet som vi *er*, kan ikke kveles. Uttrykket «min kjærlighet» er selvmotstridende, for i kjærligheten finnes det intet mitt og ditt. Den som er redd for å miste sin personlighet, burde — som en øvelse — stadig på nytt la sin personlighet løse seg opp i kjærligheten, betrakte den og tenke på den med kjærlighetens begreper. Bare da er mennesket i sin virkelige personlighet. Og den er den eneste som teller.

Det samme gjelder frykten for døden. Man kan ikke lenger tale om døden når man har forstått hva liv er. For den som kjenner livet, finnes det ingen død. «Enhver som lever og tror på meg, skal aldri i evighet dø» (Joh. 11,26). Det eneste som teller, er å finne livet! Har man oppdaget livet, er spørsmålet om døden løst. Døden blir da en umulighet. Augustin hevder at det onde ikke har noen metafysisk virkelighet. Det onde er ganske enkelt mangel på væren. Det onde kommer jo ikke fra Gud, men fra djevelen, og djevelen kan ikke skape noen virkelighet. Han kan bare misbruke virkeligheten,

han er løgneren (Joh. 8,44). Slik er også døden mangel på væren. Døden er ikke livets motstander. Det som finnes, er livet, freden, gleden. Men man kan fjerne seg fra livet, eller snarere, man kan vegre seg mot å se livet. Man kan lukke øynene og si at alt er mørkt. Det skulle være tilstrekkelig å åpne øynene for å oppdage at alt er lyst. Man kan stikke hodet i sanden. Og det er et fremskritt når man er klar over at man gjør det. Da vet man også hvor årsaken ligger, når alt virker mørkt. Så lenge vi lever i sort og hvitt, i positivt og negativt, lever vi ikke helt og fullt i virkeligheten. Virkeligheten, dvs. selve substansen i alt som finnes, er lys. «Jeg er verdens lys» sier Herren, «den som følger meg, skal aldri vandre i mørke, han har det lys som fører ham til livet» (Joh. 8, 12).

ØKUMENISK UNGDOMSKONSIL

Fra alle europeiske land ventes gjester til det store Ungdomskonsilet som finner sted i Paris mellom jul og nyttår. Konsilets leder er Roger Schutz, prior i det økumeniske klostret i Taizé (Frankrike). Sammen med unge mennesker fra forskjellige kontinenter befinner broder Roger seg nå på reise i Afrika, for å oppsøke — og leve blant — de fattigste av de fattige i slumstrøkene. Ungdomskonsilets tekster vil bli forfattet under Afrika-oppholdet og offentliggjort ved en høytidelighet i Notre Dame-katedralen 28. desember. (KNA)

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen O.P.

Faste medarbeidere: Liv Greni, Aage Hauken O.P., Ella McGeorge, Kjell Arild Pollestad O.P., Gunnel Vallquist.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5. Oslo 1, telefon 20 72 26.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 70 pr. år.
Kr. 35 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 80.

Annonser: 10 dager før utg.dagen 24 nr. årlig. — Postgiro 20 46 480